

Evaluatierapport

IJsselstein-Lage Dijk-Noord 28

Voorstellen voor uitwerking, datering, conservering en (de)selectie van vondsten en monsters

M.Catsman

Dit evaluatierapport is geautoriseerd door:
W. Jezeer

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 27 januari 2025
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

ADC Evaluatierapport voor project 002764
ISSN 1875-1067

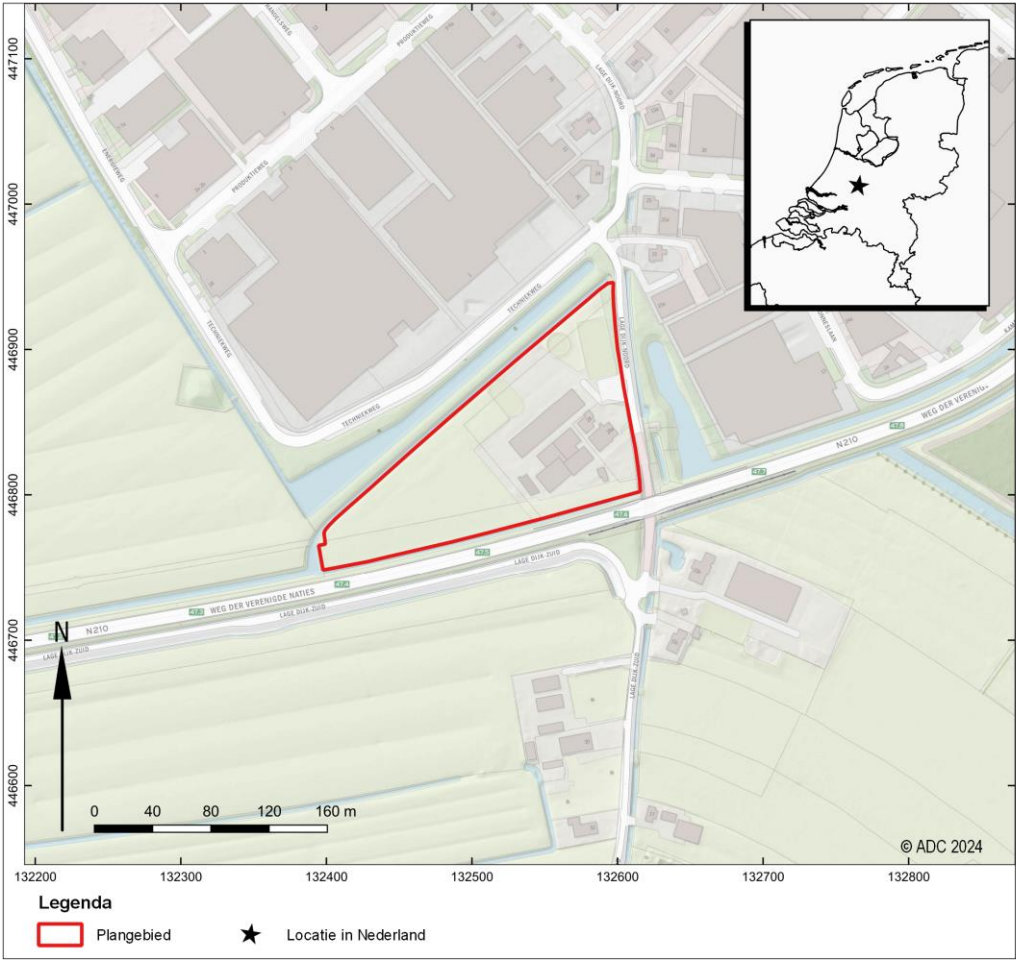
ADC ArcheoProjecten
Nijverheidsweg-Noord 114
3812 PN Amersfoort
Tel 033 299 8181
Email info@archeologie.nl

Administratieve gegevens

Provincie:	Utrecht
Gemeente:	IJsselstein
Plaats:	IJsselstein
Toponiem:	Lage Dijk-Noord 28
Centrumcoördinaten:	132.525/446.830
Projectverantwoordelijke:	M.A. Catsman
Bevoegd gezag:	Gemeente IJsselstein
Deskundige namens de gemeente:	Dhr. D. Stiller (ODRU) / H. Hellinga
Goedkeuring voorstellen:	20-12-2024
Depot:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Utrecht
Depothouder:	Mevr. M. de Jong
Goedkeuring selectie- en conserveringsvoorstellen:	rapport is datum (namens opdrachtgever) voorgelegd,
Archis zaaknummer:	5646610100
ADC-projectcode:	IJSN2-24
Complex en ABR codering:	BEWV.N (Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter); APPVV.X (agrarische productie en voedselvoorziening)
Periode(n):	BRONS; IJZ-ROM; ME
Geomorfologische context:	Midden-Nederlands rivierengebied; rivieroeverwal; bedding- en oeverafzettingen
NAP hoogte maaiveld:	1.4-1.7 m NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 1.2 m -mv
Onderzochte oppervlakte:	Vlak 1: 957 m ² vlak 2: 686 m ²
Uitvoering van het veldwerk:	30 september 2024 – 7 oktober 2024
Beheer en plaats documentatie:	Na afronding in het E-Depot Nederlandse Archeologie (EDNA) via (https://easy.dans.knaw.nl/)

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart

1 Inleiding

Van maandag 30 september 2024 tot en met maandag 7 oktober heeft ADC ArcheoProjecten in opdracht van Buro SRO B.V. een archeologisch proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uitgevoerd binnen het plangebied Lage Dijk-Noord 28 te IJsselstein. De opdrachtgever is voornemens het plangebied te ontwikkelen tot bedrijventerrein. Het plangebied is momenteel in gebruik als manege en erf (oostelijk deel) en als weideland (westelijk deel) (afb. 2). Het heeft een oppervlak van circa 2 hectare.

Afb. 2. Luchtfoto van het plangebied.

Ten behoeve van de ontwikkeling tot bedrijventerrein is een wijziging op het bestemmingsplan noodzakelijk. Het plangebied valt op de archeologische beleidskaart van de gemeente in een zone met een hoge verwachting op archeologische waarden die dateren vanaf het Neolithicum. Voor zones van deze categorie geldt een archeologische onderzoeksverplichting voor alle bodemingrepen. Daarnaast is het plangebied, op basis van een opgraving direct aan de oost- en zuidzijde van het gebied, aangemerkt als een AMK terrein met hoge archeologische waarde. Op basis van een booronderzoek is in 2011 vastgesteld dat de kans groot is dat binnen het terrein archeologische waarden bewaard zijn.

Om deze reden is gekozen archeologisch onderzoek mee te nemen in de onderbouwing en inkadering van de bestemmingsplanwijziging. Als onderdeel hiervan is eerst een bureauonderzoek uitgevoerd door Transect. Hierbij is als vervolgstap een karterend proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit advies is overgenomen door de bevoegde overheid, zijnde de gemeente IJsselstein. Doel van dit onderzoek is het vaststellen en waarderen van de aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied. Specifiek is de vraagstelling of er binnen het

plangebied één of meerdere vindplaatsen aanwezig zijn; of deze gerelateerd kunnen worden aan de reeds bekende vindplaatsen ten oosten en zuiden van het plangebied; en hoe deze vindplaats(en) begrensd dient te worden.¹

Het onderhavige rapport voorziet in een evaluatie van de veldresultaten en doet voorstellen tot verdere (specialistische) uitwerking hiervan. De tijdens het veldwerk verzamelde vondsten en monsters en gedocumenteerde sporen worden gewaardeerd en beoordeeld op mogelijkheid tot en wijze waarop determinatie bijdraagt aan de beantwoording van de onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen en -doelen zijn vastgesteld in het Programma van Eisen (PvE) dat voor dit onderzoek is opgesteld.² Op basis van deze beoordeling wordt besloten welke vondsten en monsters worden uitgewerkt, gedateerd, geconserveerd en gedeponeerd of definitief verwijderd.

Bodemvondsten zijn wettelijk eigendom van provincie Utrecht. De beslissing over selectie voor uitwerking en datering valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (in deze de gemeente IJsselstein), welke in dit onderzoek wordt geadviseerd door dhr. D. Stiller van de ODRU. Het bevoegd gezag stelt vast of het geselecteerde materiaal voor uitwerking en datering voldoende is om tot de beantwoording van de onderzoeksvraag te komen.

De beslissing over langdurige opslag, conservering en definitieve verwijdering valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht als eigenaar van de vondsten, welke in dit onderzoek wordt vertegenwoordigd door mevr. M. de Jong van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Utrecht. De eigenaar van de vondsten stelt vast of de selectie voor behoud en de selectie voor definitieve verwijdering overeenkomt met het eigen beleid en maakt een schatting van de hoeveelheid in depot te nemen materiaal. Voor behoud geselecteerde vondsten en monsters moeten gestabiliseerd aan het depot worden aangeleverd. De goedkeuring van de eigenaar van de vondsten omvat daarom ook het conserveringsvoorstel.

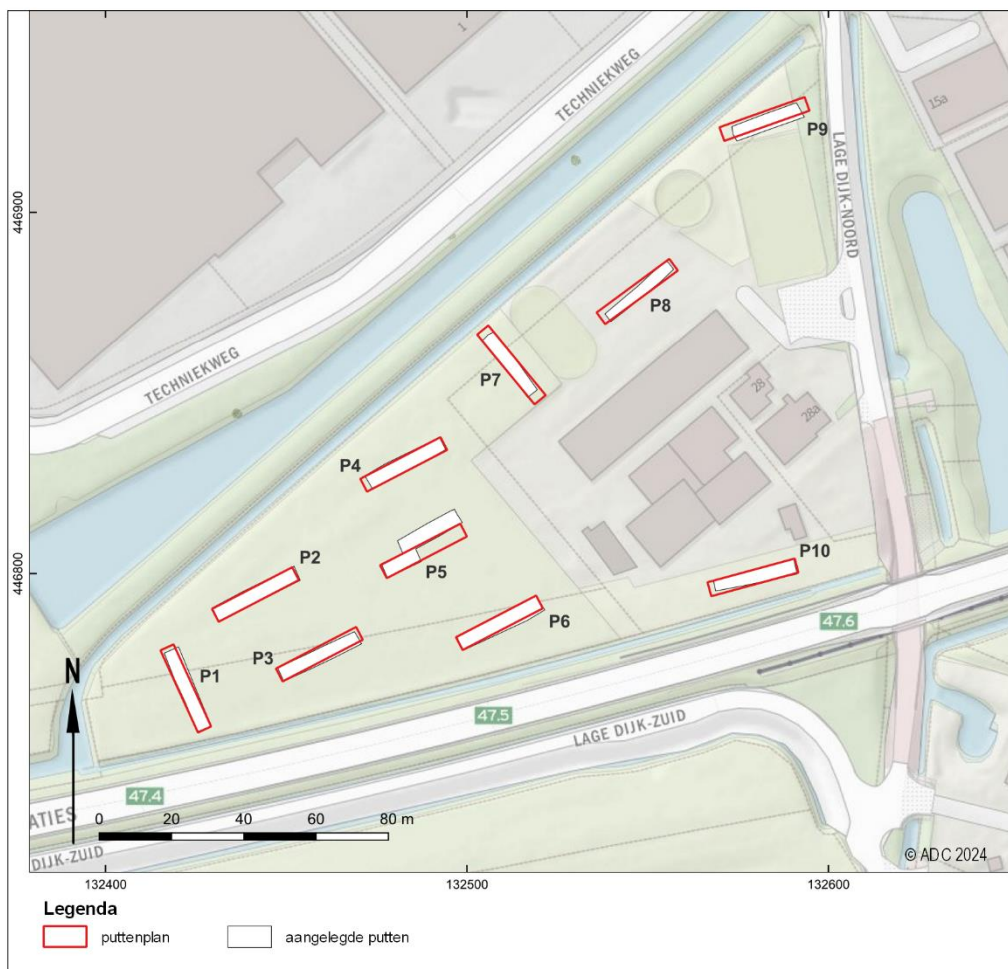
¹ Van Hemert 2024, 11.

² Van Hemert 2024, 12

2 Methode en strategie

De randvoorwaarden voor de onderzoeksmethode en -strategie zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PVE).³

In totaal zijn, zoals voorzien, verspreid over het terrein tien proefsleuven aangelegd (afb. 3). Hiermee is een totaal oppervlak van 950m² onderzocht. Het sleuvenplan wijkt op enkele punten licht af van het oorspronkelijke plan uit het PVE. Alle wijzigingen zijn in overleg met/met goedkeuring van het bevoegd gezag uitgevoerd.

Afb. 3. De aangelegde putten ten opzichte van het puttenplan.

Omdat tijdens de voorbereiding bleek dat er langs de noordwestelijke rand van het plangebied een buis met gevaarlijke inhoud van de Defensie Pijpleiding Organisatie ligt met een bijbehorende eis voorzorgsmaatregel zijn de sleuven, in overleg met het bevoegd gezag, zoveel mogelijk buiten de bufferzone van deze buis verplaatst.

Tijdens de uitvoering zijn enkele verdere aanpassingen gemaakt als gevolg van lokale omstandigheden (bijvoorbeeld de beperkingen door het actieve gebruik van het oostelijke deel van het plangebied als erf van de manege, maar ook het aantreffen van grootschalige recente verstoringen). Zo is het oostelijk deel van proefsleuf 5 verder naar het noorden aangelegd vanwege de aanwezigheid van een grote recente verstoring en konden proefsleuf 7 en 9 niet over de volledige lengte worden aangelegd vanwege beperkte ruimte in deze weilanden.

³ Van Hemert 2024, 12-18.

Deze aanpassingen hebben geen invloed gehad op de archeologische waarnemingsmogelijkheden tijdens het onderzoek. De dekkingsgraad van ca. 5% is behaald.

In iedere proefsleuf zijn twee vlakken aangelegd op de onderscheiden relevante archeologische niveaus. Deze vlakken lagen ofwel in de onderkant van de aanwezige vegetatiehorizonten of net hieronder. In één sleuf, proefsleuf 6, is in het profiel een derde vegetatiehorizont onderscheiden. Vanwege de hoeveelheid sporen op het tweede vlak kon hier geen derde vlak worden aangelegd om te onderzoeken of deze vegetatiehorizont ook archeologisch relevant is.

Zoals hierboven vermeld is op vlak 1 een totaal oppervlakte van ca. 950 m² onderzocht. De hoogteligging van dit vlak varieert tussen de 0.5 m NAP in het uiterste westen, 0.7-0.8 m NAP in het centrale deel van het plangebied, en 1.0 m NAP in het uiterste noordoosten. Op vlak twee is een totaal oppervlakte van ca. 690 m² onderzocht (ca. 3.5% van het plangebied). De hoogteligging van dit vlak varieert tussen de 0.2 m NAP in het uiterste westen, 0.4-0.5 m NAP in het centrale deel, en 0.6m NAP in het uiterste noordoosten.

3 Evaluatie en analyseadvies

3.1 fysische geografie – bodemopbouw

K. Hebinck

De waargenomen bodemopbouw in de proefsleuven past in grote lijnen binnen de opbouw zoals beschreven in het rapport van het booronderzoek. De top bestaat uit een 30 tot 70 cm dikke geroerde en deels opgebrachte bovenlaag met plaatselijk wat diepere verstoringen. De natuurlijke afzettingen hieronder bestaan aan de basis vrijwel overal uit zwak tot matig siltig beddingzand. De hoogte van de top van het zand verschilt sterk binnen het plangebied. In meerdere proefsleuven, zoals proefsleuf 2 en 5 was aan de ene kant van de sleuf het beddingzand al zichtbaar in vlak 2 en dook dit aan de andere kant tot meer dan 1,5 meter onder het vlak. Boven het beddingzand is een pakket oeverafzettingen aanwezig met een aflopend profiel en aan de top daarvan een donkere, goed ontwikkelde vegetatiehorizont/cultuurlaag (afb. 4 en 5). Dit is ook het niveau van waaruit de meeste sporen zijn ingegraven. In het grootste deel bestaat deze uit matig siltige of zwak zandige, kalkloze klei en ligt deze direct op de oeverafzettingen. In enkele profielen is ook nog een dunne laag komafzettingen tussen de vegetatiehorizont en de onderliggende oeverafzettingen aanwezig. De vegetatiehorizont wordt vrijwel overal afgedekt door een laag komklei met daarboven een tweede vegetatiehorizont. In meerdere profielen verspreid binnen het terrein ontbreekt deze tweede vegetatiehorizont of is slechts een dun restant zichtbaar.

In het zuidwestelijke deel van het plangebied is een wat afwijkende opbouw te zien (afb. 6). In proefsleuf 6 zijn drie vegetatiehorizonten die gevormd zijn in een dikker pakket komklei met ook enkele dunne lagen oever-/crevasseafzettingen. Op grotere diepte is hier ook beddingzand aanwezig. In proefsleuf 1, in het uiterste westen van het terrein is slechts 1 vegetatiehorizont herkenbaar. Deze is deels geërodeerd door zandige crevasseafzettingen.

Afb. 4. De bodemopbouw in werkput 5 met de goed ontwikkelde vegetatiehorizont/cultuurlaag met dicht daaronder het beddingzand

Afb. 5. De bodemopbouw in werkput 10 met de twee vegetatiehorizonten in de komafzettingen boven de oeverafzettingen van de stroomgordel van Over-Oudland.

Afb. 6. De bodemopbouw in werkput 6 met drie vegetatiehorizonten die gevormd zijn in een dikker pakket komlei met ook enkele dunne lagen oever-/crevasseafzettingen

Het voorlopige beeld van het plangebied is dat het grootste deel – zoals verwacht – op een kronkelwaard van de stroomgordel van Over-Oudland ligt die is afgedekt door een pakket komafzettingen. Binnen deze kronkelwaard zijn meerdere kronkelwaardruggen en -geulen te herkennen. Dit reliëf zal echter ten tijde van de bewoning al nauwelijks meer aanwezig zijn geweest aangezien de vegetatiehorizont/cultuurlaag dit reliëf niet volgt en de sporen zowel op de ruggen als in/boven de geulen aanwezig zijn. De vegetatiehorizont wordt op basis van de stratigrafie vooralsnog geplaatst in de IJzertijd/Romeinse tijd. Doordat dit niveau wordt afgedekt door een pakket komafzettingen zijn de sporen op dit niveau nog goed bewaard gebleven. De tweede vegetatiehorizont boven dit niveau moet mogelijk geplaatst worden in de Middeleeuwen. Maar of dit ook het geval is, zal moeten blijken uit de verder uitwerking.

In het zuidwestelijke deel is meer variatie in de bodemopbouw te zien, mogelijk omdat dit deel op de rand van de beddinggordel van Over-Oudland ligt en ook nog oudere afzettingen van de stroomgordel van Lage Dijk aanwezig zijn. In hoeverre dit echt het geval is, is op dit moment nog niet te zeggen en zal hopelijk ook blijken uit de verdere uitwerking.

3.2 sporen en structuren

Tijdens het onderzoek zijn zowel op vlak 1 als vlak 2 archeologische sporen aangetroffen. De twee vlakken worden hieronder apart geëvalueerd.

3.2.1 Vlak 1 – vindplaats 1 (sporen van landschappelijk gebruik)

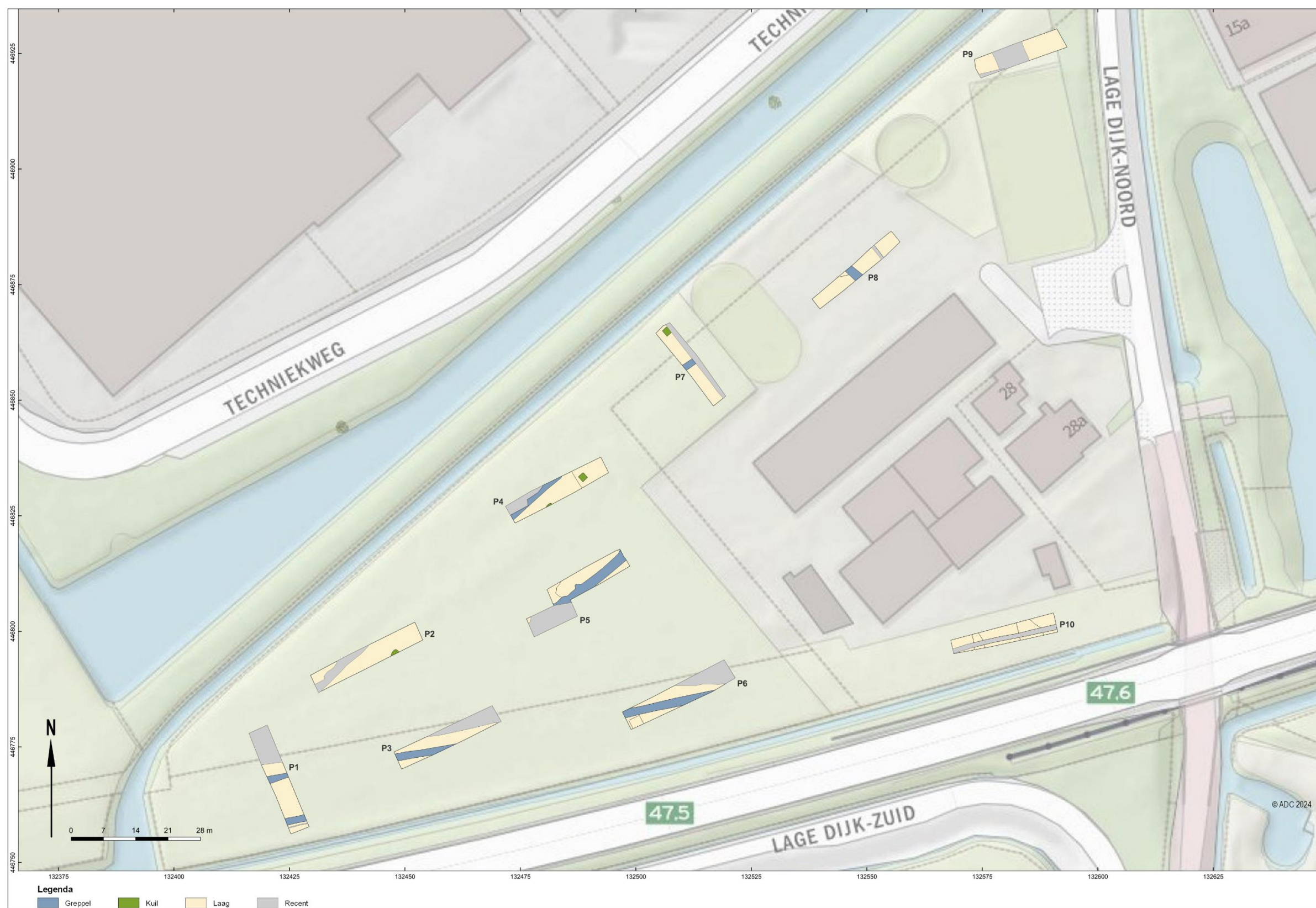
Doorheen het plangebied zijn op het eerste vlak vergelijkbare sporen aanwezig. Er kan gesproken worden van een uniform beeld en een enkele vindplaats. Afbeelding 7 toont de allesporenkaart van dit vlak en tabel 1 toont de aantallen antropogene sporen (exclusief bodemlagen). Er zijn in totaal 24 antropogene sporen aangetroffen. Deze sporen bestaan voornamelijk uit greppels en kuilen (afb. 8-10), die te interpreteren zijn als resten van verkaveling van het plangebied en landschappelijk gebruik in het verleden.

Tabel 1. Overzicht van de aantallen antropogene sporen op vlak 1.

Spoortype	Aantal
Kuilen	4
Greppel	8
Paalkuil	1
Recente verstoring	11
Totaal	24

Er zijn acht greppels aangetroffen. Deze hebben bijna allen een oost-west oriëntatie. Dit komt overeen met de oriëntatie van de verkaveling op de oudste kadastrale kaart van 1811-1832. Enige uitzondering is greppel P8S1 die een NW-ZO oriëntatie haaks op de overige greppels heeft. De profielen en coupes die over deze greppels zijn gezet tonen dat de greppels goed bewaard zijn (afb. 8-9). Bij een enkele greppel was een vertrapte zijkant zichtbaar wat doet vermoeden dat deze handmatig is gegraven. In proefsleuf 7 is naast deze greppels een enkele paalkuil aangetroffen. Mogelijk is deze te interpreteren als weidepaal. Uit de eerste scan van het vondstmateriaal (zie hieronder) blijkt dat in een enkele greppel vermoedelijk Middeleeuws aardewerk is aangetroffen. Het valt dan ook niet uit te sluiten dat sommige van deze sporen teruggaan tot in deze periode. Dit is in overeenstemming met een mogelijke middeleeuwse datering van deze vegetatiehorizont. Verdere analyse van het vondstmateriaal in deze sporen kan hier mogelijk uitsluitsel over geven.

Naast deze verkavelingssporen zijn in de proefsleuven aan de noordelijke zijde van het plangebied (P2, P4 en P7) een viertal kuilen aangetroffen. Twee van deze kuilen zijn vergelijkbaar in vorm. Het zijn vierkante kuilen van ca. 1 x 1,5 m. Uit coupes en putwandprofielen blijkt dat dit kuilen zijn die vanaf een hoog niveau zijn ingegraven en in alle gevallen vrij diep reiken (afb. 10), vaak tot op het tweede vlak. Vermoedelijk zijn ook deze kuilen gerelateerd aan het landschappelijk gebruik van het plangebied.

Afb. 7. Allesporenkaart naar spoorraad van vlak 1.

Afb. 8. Profiel van greppel S2 in proefsleuf 2.

Afb. 9. Profiel van greppel S2 in proefsleuf 7.

Afb. 10. Coupe van kuil S1 in proefsleuf 2 in het putwandprofiel.

Afgaande op het vondstmateriaal en het beschikbare historische kaartmateriaal wordt vermoed dat deze vindplaats dateert in de periode ME-NTC. Analyse van het vondstmateriaal kan resulteren in een scherpere datering van de vindplaats.

De vindplaats is tot zekere hoogte verstoord: in alle sleuven zijn op het eerste vlak recente verstoringen aangetroffen. In een aantal gevallen gaat het om recente kabel- of leidingsleuven. Daarnaast zijn in veel putten banen van één tot enkele meters breed aanwezig, waarvan sommige gevuld zijn met puin. Een aantal van de banen is te relateren aan sloten op topografisch kaartmateriaal uit de 20ste eeuw. Vermoedelijk gaat het hier om (sub-)recente sloten die met dit puin gedempt zijn. In een enkel geval gaat het om vrij grote verstoringen. Zo wordt het noordelijke deel van put 1 en het zuidwestelijke deel van put 5 volledig beslagen door een verstoring. Gezien de lage sporendichtheid, aard en vorm van de sporen, en de lage vondstendichtheid van vindplaats 1 wordt verwacht dat de invloed van deze verstoringen op de conservering van vindplaats 1 beperkt tot gemiddeld is. Wel kan gezien de hoogteligging van dit vlak (ca. 0.8-1.0 m) verwacht worden dat ter hoogte van de bebouwing op het erf de invloed van recente verstoringen op deze vindplaats hoog is en deze grotendeels verstoord zal zijn.

3.2.2 Vlak 2 – drie zones, twee vindplaatsen

Waar het plangebied op het eerste vlak uniformiteit toont, is er op het tweede vlak sprake van een driedeling binnen het plangebied. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen het westelijke deel van het plangebied (sleuven 1-6), het zuidoostelijke deel (proefsleuf 10) en het noordoostelijk deel van het plangebied (sleuven 7-9). Bijlage 1 toont een ASK van dit gehele vlak. Op basis van de sporen en het vondstmateriaal worden voorlopig twee vindplaatsen onderscheiden: vindplaats 2 in het westelijk deel van het plangebied (proefsleuven 2-6) en vindplaats 3 in het uiterst zuidoostelijke deel (proefsleuf 10). De twee vindplaatsen worden hieronder apart besproken. Als laatste wordt kort ingegaan op het noordoostelijk deel.

Vindplaats 2 (prehistorische sporen van bewoning)

In het westelijk deel van het plangebied (sleuven 2-6) is op het tweede vlak, vanaf een diepte van ca. 1 m -mv op een hoogte van 0.4-0.5 m NAP, een groot aantal antropogene sporen aangetroffen die getuigen van de aanwezigheid van een vindplaats (afb. 11). Ook de hoeveelheid vondstmateriaal die afkomstig is uit de vegetatiehorizont op dit niveau onderschrijft deze interpretatie (zie hieronder).

Afbeelding 12 toont de allesporenkaart naar spoorraad van het tweede vlak in dit deel van het plangebied. De sporen bestaan voornamelijk uit (paal)kuilen en staken(rijen). Daarnaast zijn enkele greppels aangesneden. In totaal zijn in dit deel van het plangebied 157 antropogene sporen (tabel 2). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat twee greppels (P4S1 en P5S1) en twee kuilen (P4S3 en P4S13) tot vindplaats 1 behoren. Zoals hierboven reeds vermeld zijn deze sporen diep ingegraven en reiken ze tot in het tweede vlak.

Tabel 2. Overzicht van het aantal antropogene sporen op vlak 2 in proefsleuven 2-6

Spoortype	Aantal
Kuilen	26
Greppel	6
Paalkuil	105
Staak/staketselrij	18
Recente verstoring	2
Totaal	157

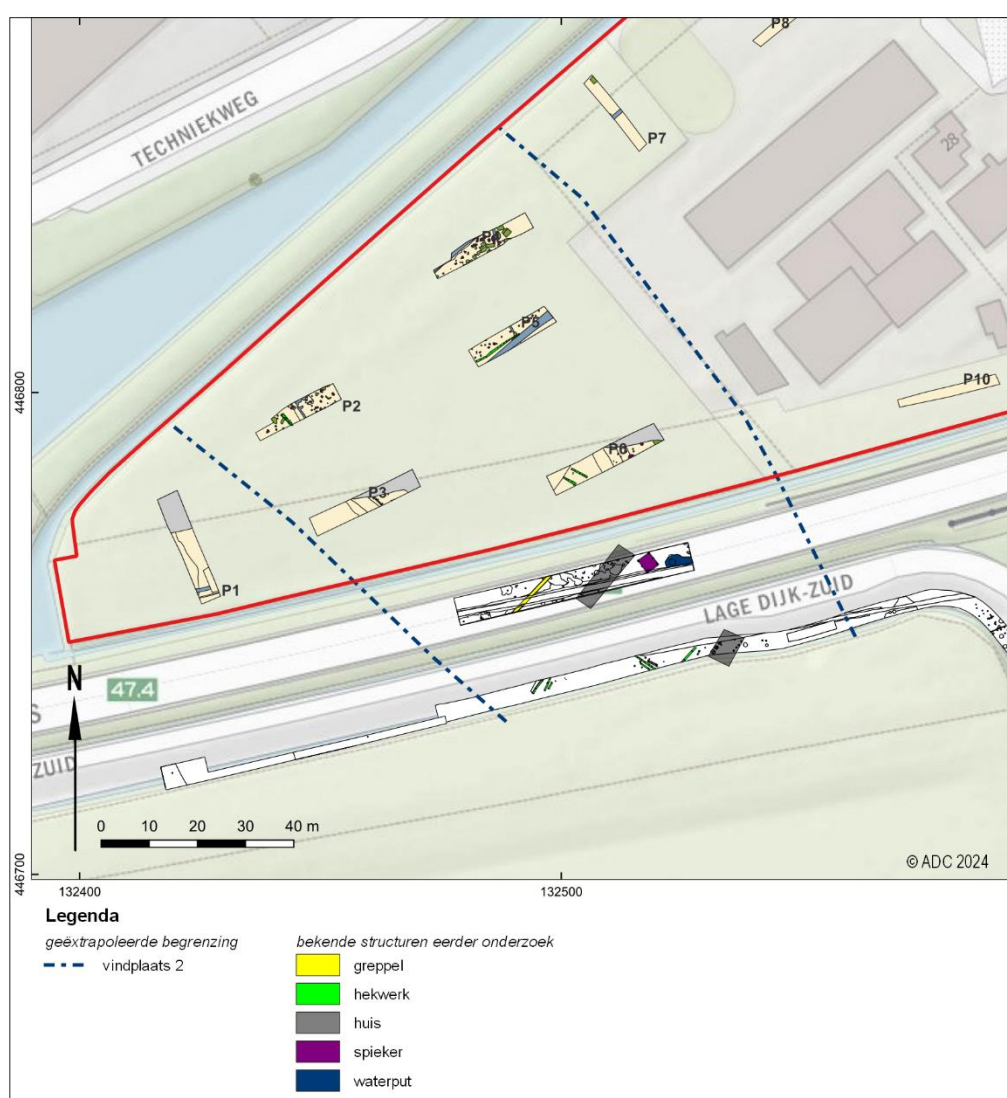
Afb. 11. Impressie van de sporendichtheid op vlak 2 in proefsleuf 4

Afb. 12. Allesporenkaart naar spoorraad van vlak 2 in het westelijke deel van het plangebied.

De grote dichtheid aan sporen impliceert dat er binnen het plangebied resten van bewoning zijn aangesneden. Hoewel er geen duidelijke structuurplattegronden van huizen zijn herkend wordt wel vermoed dat deze en bijbehorende erven gedeeltelijk zijn aangesneden. Gezien de breedte van de sleuf en dichtheid aan sporen kunnen de huisplattegronden op dit moment niet herkend worden. Wel is in proefsleuf 5 een staketselrij aangetroffen met een NO-ZW oriëntatie die mogelijk als erfafscheiding geïnterpreteerd kan worden. Deze oriëntatie weerspiegelt de oriëntatie van de huizen en de erven die direct ten zuiden van het plangebied zijn aangetroffen.

De dichtheid aan sporen is het laagst in proefsleuf 3. Hier zijn slechts enkele sporen aangetroffen en lijkt de rand van de vindplaats aangesneden te zijn. Dit wordt verder bevestigd door het feit dat in proefsleuf 1 geen sporen zijn aangetroffen. Dit doet vermoeden dat de westelijke grens van deze vindplaats tussen proefsleuf 1 en 2 loopt en vandaar in zuidoostelijke richting naar proefsleuf 3 en de zuidelijke grens van het plangebied loopt. Dit is in lijn met de begrenzing van de IJzertijd vindplaats aangetroffen tijdens het eerdere onderzoek direct ten zuiden van het plangebied (afb. 13).

Afb. 13. Koppeling van de sporen in het westelijk deel van het plangebied met de sporen en structuren aangetroffen tijdens eerder onderzoek.

Ook de oostelijke grens van de vindplaats kan grotendeels geëxtrapoleerd worden. Zowel in proefsleuf 7 als 10 zijn geen sporen behorend tot deze vindplaats aangetroffen. De oostelijke grens kan dan ook verwacht worden in de zone tussen deze sleuven. Waar de grens precies ligt en in hoeverre deze in oostelijke richting door loopt ter hoogte van de stallen tussen proefsleuf 7 en 10

kon tijdens het onderzoek niet vastgesteld worden. Hoewel op basis van de resultaten het niet verwacht wordt, kan niet volledig uitgesloten worden dat in de zone tussen proefsleuf 7 en 10 nog sporen behorend tot deze vindplaats aanwezig zijn. De noordelijke grens van de vindplaats is niet aangetroffen en de hoeveelheid sporen in proefsleuven 2 en 4 suggereert dat deze buiten het huidige plangebied ligt.

De aangetroffen sporen zijn vermoedelijk gerelateerd aan de archeologische resten uit de Vroege IJzertijd die direct ten zuiden van het plangebied ter hoogte van de N22 zijn aangetroffen. Op basis van een eerste scan van het aardewerk uit sleuven 2-6, lijkt de vindplaats te dateren in de periode Bronstijd-IJzertijd (zie hieronder). Analyse van dit materiaal levert mogelijk een scherpere datering van de vindplaats op.

Sporen van activiteiten daterend in de Bronstijd zijn niet bekend uit het stuk direct ten zuiden van het plangebied. De hoeveelheid bronstijd aardewerk suggereert dat binnen het plangebied mogelijk een oudere fase van de vindplaats is aangesneden. Verdere analyse van de sporen en het vondstmateriaal kan de relatie tussen de sporen van de twee onderzoeken wellicht verder preciseren in ruimtelijke en chronologische zin.

Gezien het grote aantal aangetroffen sporen kan geconcludeerd worden dat deze in horizontale zin goed bewaard is. Ondanks deze goede bewaring is er ook sprake van enkele verstoringen. Zo zijn sommige van de sporen van de bovenliggende vindplaats 1 en de meeste van de recente verstoringen dermate diep ingegraven dat sommige sporen van deze vindplaats vergraven zullen zijn.

Uit de coupes die in de verschillende proefsleuven zijn gezet is gebleken dat de sporen ook in verticale zin goed bewaard zijn. Afbeelding 14 toont een impressie van enkele gecoupeerde sporen. In sommige gevallen waren de paalkuilen diep uitgegraven en staken duidelijk af in de 'schone' natuurlijke lagen onder de vegetatiehorizonten. In sommige delen van vlak 2 waren de sporen minder diep en reikten ze tot de onderkant van de vegetatiehorizont. Als gevolg waren deze sporen soms lastiger te onderscheiden.

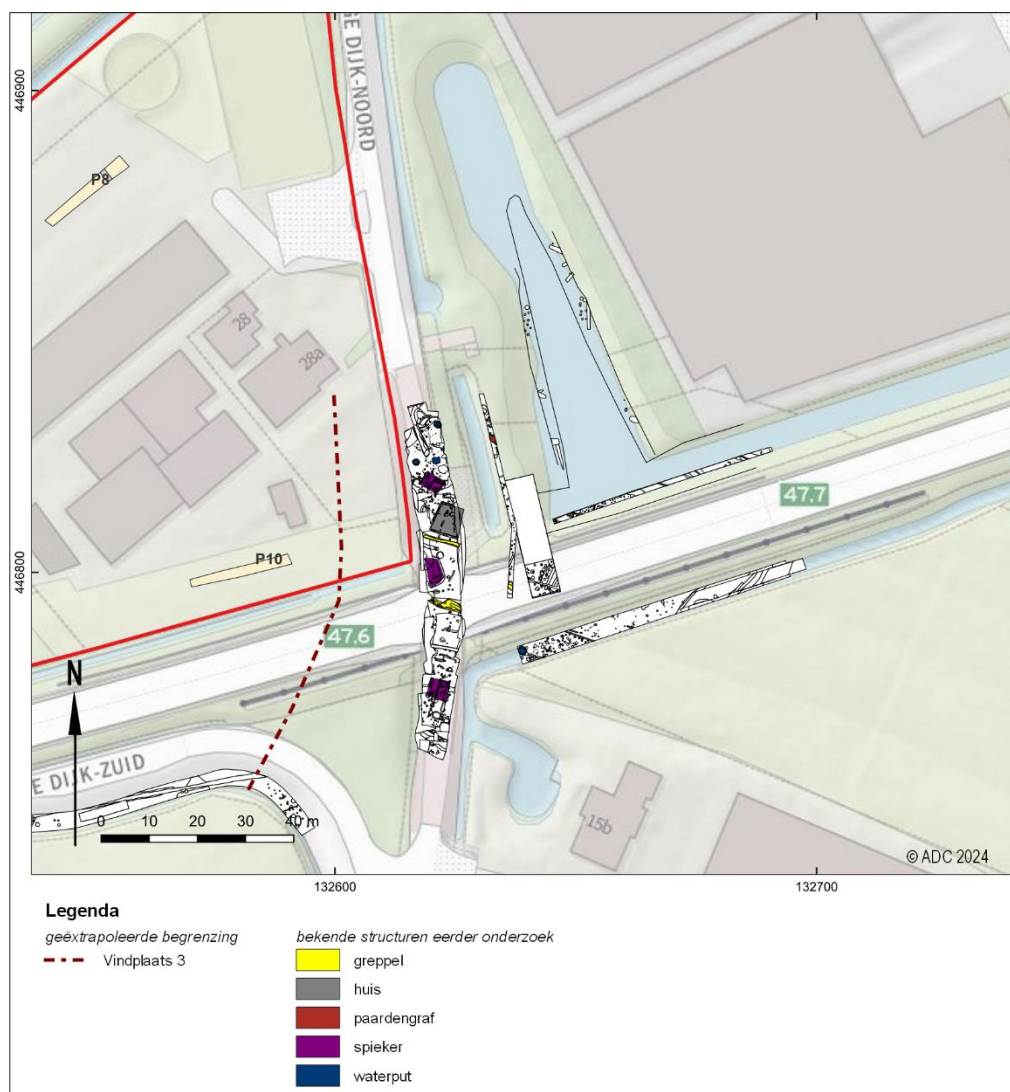
Afb. 14. Impressie van enkele gecoupeerde paalkuilen, kuilen en staken.

vindplaats 3 (resten van romeinse bewoning)

In proefsleuf 10, in de zuidoostelijke hoek van het plangebied, zijn weliswaar geen sporen aangetroffen, maar is – vanaf een diepte van ca. 1.0 m -mv en een hoogte van ca. 0.6 m NAP – een kleine hoeveelheid aardewerk aangetroffen in de vegetatiehorizont/cultuurlaag waaronder vlak 2 is aangelegd. Dit materiaal, waaronder twee fragmenten terra sigillata, dateert in de Romeinse tijd (zie hieronder). Het dient dan ook in relatie tot de Romeinse vindplaats direct ten oosten van het plangebied gezien te worden.

Ter hoogte van de doorgang onder de N210, op ca. 25 m afstand, is tijdens eerder onderzoek een vindplaats uit de Romeinse tijd aangetroffen, bestaande uit huisplattegronden en een waterput (afb. 15). Gezien de nabijheid tot deze vindplaats het dan ook waarschijnlijk dat in proefsleuf 10 materiaal is aangetroffen dat gerelateerd is aan de bewoning op deze locatie. Gezien het feit dat er geen gerelateerde grondsporen zijn aangetroffen ligt proefsleuf 10 buiten de grens van de nederzetting. Op basis van de sporendichtheid en -spreiding van deze vindplaats kan de westelijke grens van de nederzetting verwacht worden in de zone tussen proefsleuf 10 en de doorgang onder de N210 (afb. 15).⁴ In hoeverre deze grens binnen het plangebied in noordelijke richting doorloopt kan op basis van de huidige gegevens niet goed vastgesteld worden. Dit komt omdat ter hoogte van de oprit naar het erf geen proefsleuf kon worden aangelegd. Uit het onderzoek in proefsleuf 9 is alleen gebleken dat de Romeinse vindplaats niet doorloopt tot in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Dit betekent dat de noordelijke grens van de vindplaats in de zone tussen proefsleuf 9 en de noordelijke grens van de opgraving ter hoogte van de doorgang onder de N22 verwacht kan worden. Gezien deze marge van onzekerheid is deze niet aangegeven op afbeelding 13.

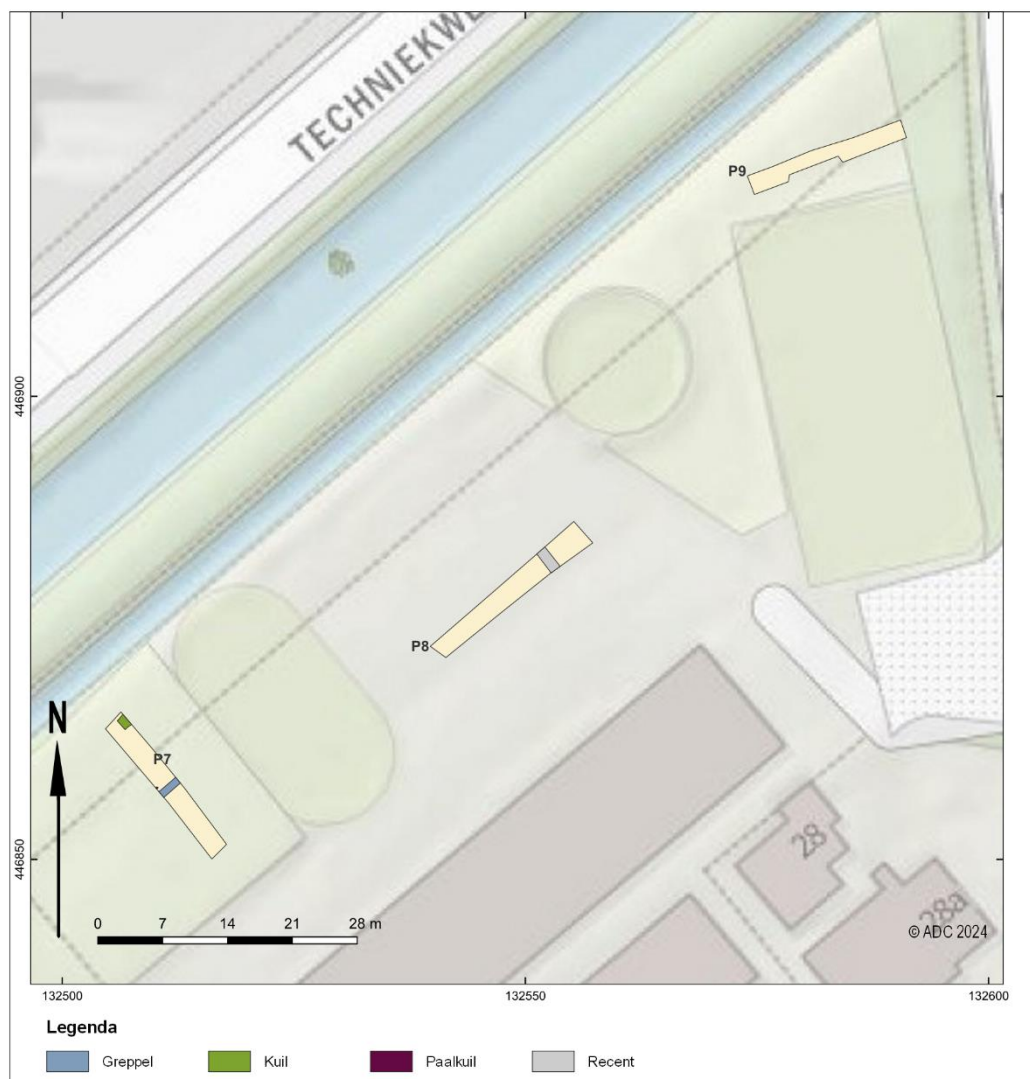
⁴ Tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek was vanwege de beperkingen (o.a. de aanwezigheid van een actieve riolering) niet mogelijk om proefsleuf 10 te verlengen richting oosten of een extra proefsleuf aan te leggen.

Afb. 15. Ligging proefsleuf 10 ten opzichte van de sporen en structuren uit de Romeinse tijd direct ten oosten van het huidige plangebied.

Vlak 2 noordoostelijk deel

In het noordoostelijke deel van plangebied (afb. 16) zijn op het tweede vlak slechts een paar archeologische sporen aangetroffen. Dit zijn een tweetal greppels, een kuil en een paalkuil. Deze zijn allemaal vanaf een hoger niveau ingegraven – zoals blijkt uit de gezette putwandprofielen – en behoren allemaal tot de hierboven reeds besproken vindplaats 1. Er zijn geen indicaties of aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten die gerelateerd kunnen worden aan één van de twee vindplaatsen op vlak 2 of andere tot op heden onbekende vindplaatsen. Gezien een beperkt aantal verstoringen is de afwezigheid niet te wijten aan beperkte waarnemingsmogelijkheden.

Afb. 16. allesporenkaart naar spoorraad van vlak 2 in het noordoostelijk deel van het plangebied.

3.3 vondstmateriaal en monsters

Tijdens het onderzoek is een relatief grote groep vondstmateriaal aangetroffen: in totaal 336 vondsten verspreid over 53 vondstnummers. Tabel 3 geeft een overzicht van de aantallen naar materiaalcategorie. Naast deze vondsten zijn de vullingen van twee paalkuilen in werkput 2 bemonsterd.⁵

Tabel 3. Overzicht van het vondstmateriaal

inhoud	aantal gewicht	
Aardewerk	173	1337,2
Tegel	2	23
Metaal	9	79
Dierlijk bot	95	489,4
Natuursteen	56	912,5
vuursteen	1	8,6
Totaal	336	2.849,7

De verzamelde vondsten en monsters hebben een basisbehandeling ondergaan en zijn geregistreerd in een database (Bijlage 3 Splitslijst, voorzien van aard spoor). Het vondstmateriaal is gescand door de betreffende materiaalspecialisten. Tijdens de waardering is gekeken naar de mogelijkheden voor determinatie met als doel de beantwoording van de onderzoeksvragen. Gekeken is naar de vondstcontext, mogelijkheden tot determineren en dateren, noodzaak tot stabiliseren en/of conserveren. Op basis van deze waardering is materiaal geselecteerd. De specialisten hebben ook gekeken naar welk materiaal gedeponeerd dient te worden en welk materiaal definitief kan worden verwijderd uit het erfgoedarchief.

De vondsten worden hieronder per materiaalcategorie kort besproken waarbij voorstellen voor uitwerking/datering en deponering worden gedaan

3.3.1 Aardewerk en tegel

Tijdens het onderzoek zijn 173 fragmenten aardewerk en twee fragmenten tegel aangetroffen. Uit een eerste scan is gebleken dat het aardewerk gerelateerd kan worden aan een van de drie vindplaatsen die onderscheiden zijn binnen het plangebied.

Een eerste kleine groep bestaat uit materiaal afkomstig uit de bouwvoor en de sporen op het eerste sporenvlak. Dit materiaal dateert in de periode van de Middeleeuwen tot heden. Dit materiaal is gerelateerd aan vindplaats 1.

Een tweede kleine groep bestaat uit aardewerk afkomstig uit het zuidoostelijk deel van het plangebied en dateert in de Romeinse tijd.

De meerderheid van de scherven is afkomstig uit het westelijke deel van het plangebied. Uit de eerste scan komt naar voren dat dit materiaal dateert in de Bronstijd, met een mogelijke uitloop in de IJzertijd.

Voorgesteld wordt alle vondsten van deze groep mee te nemen in de uitwerking en te selecteren voor datering en waardering. Een dergelijke analyse leidt niet alleen tot een scherpstelling van de dateringen van de vindplaatsen maar biedt ook informatie over de aard en conservering van de vindplaatsen. Voor alle vondsten wordt deponering voorgesteld.

⁵ V22 uit P2S36 en V23 uit P2S3.

3.3.2 Metaal

Jelle van Hemert

Er zijn in totaal negen metaalvondsten aangetroffen. Vijf objecten zijn vervaardigd van een koperlegering (brons), twee fragmenten zijn van zink, één object is van tin en één is van lood. Het metaal is in een tamelijk slechte staat. Dit geldt in het bijzonder voor de voorwerpen van brons.

Er is één metaalvondst die uit de Romeinse tijd dateert, vijf stammen uit de Nieuwe tijd, één voorwerp is niet goed te dateren en twee metaalvondsten zijn recent (vijf eurocent en jachtkogelhuls; V3 en V7).

Voor de twee recente metaalvondsten wordt deselectie voor conservering en analyse geadviseerd. Voor de overige metaalvondsten wordt selectie voor conservering en analyse geadviseerd.

3.3.3 Dierlijk bot

Tijdens het onderzoek is een kleine groep dierlijk bot aangetroffen. Het betreft 95 fragmenten in totaal met een gewicht van ca. 500 g. Het betreft in bijna alle gevallen materiaal dat gerelateerd is aan het tweede sporenvlak in het westelijk deel van het plangebied en afkomstig is uit de vegetatiehorizont/cultuurlaag. Daarmee kan dit materiaal aan vindplaats 2 gerelateerd worden. Een enkel fragment is afkomstig uit de vegetatiehorizont in proefsleuf 10 en kan gerelateerd worden aan vindplaats 3.

Gezien de relatie tot vindplaatsen 2 en 3 wordt voorgesteld deze hele groep vondsten mee te nemen in de uitwerking van de veldresultaten. Het materiaal biedt meer inzicht in de aard en conservering van de vindplaats en vormt daarmee integraal onderdeel van de waardering. Om dezelfde reden wordt voor deze vondsten deponering voorgesteld.

3.3.4 Natuursteen

Tijdens het onderzoek zijn 55 fragmenten natuursteen aangetroffen. Deze zijn alle afkomstig uit het westelijk deel van het plangebied (proefsleuven 1-6) en gerelateerd aan het tweede sporenvlak. Een zestal fragmenten is aangetroffen in natuurlijke laag P1S2003 bij de aanleg van het tweede vlak in proefsleuf 1. Een tweetal fragmenten is afkomstig uit kuil P2S4 uit proefsleuf 2 op het tweede sporenvlak. De overige fragmenten komen uit lagen S4000, S5000 of S5001 in de proefsleuven 2 tot en met 6. Deze lagen zijn ofwel de vegetatiehorizont ofwel de natuurlijke lagen net hieronder waar de sporen van vindplaats 1 in zijn uitgegraven.

Uit een scan van het materiaal als groep blijkt dat de vondsten bestaan uit een mengeling van fragmenten van fluviale en glaciële stenen. Onder de steensoorten komen o.a. graniet en dioriet voor. Alle steensoorten zijn lokaal verkrijgbaar. De fragmenten komen niet boven de 6 cm doorsnee uit.

Het feit dat het om gebroken fragmenten met scherpe randen gaat toont dat het materiaal door mensen gebruikt is. Deze interpretatie wordt onderschreven door het hoge aandeel van fragmenten dat sporen van verhitting toont. Verder toont de afwezigheid van secundaire afronding van de fragmenten dat het materiaal niet veel rondgezworven heeft en in primaire context is aangetroffen. Als groep vondstmateriaal kan het geïnterpreteerd worden als nederzettingsafval dat een duidelijk prehistorische signatuur heeft.

De graad aan fragmentatie van de natuurstenen en de afmetingen van de fragmenten betekenen dat herkenning van de functie die de natuursteen vervuld heeft niet mogelijk is. Slechts bij één fragment dioriet is een plat afgeslepen vlak zichtbaar wat impliceert dat het een fragment is van een werktuig, mogelijk een wrijfsteen. Een precieze determinatie kan echter niet met volledige zekerheid worden vastgesteld omdat het een fragment betreft.

Uit de scan blijkt ook dat verdere analyse van het materiaal geen meerwaarde heeft: de precieze functie en gebruik van de fragmenten kunnen niet vastgesteld worden en het materiaal kan niet gedateerd worden. Er wordt voorgesteld de verkregen informatie wel mee te nemen in de waardering van vindplaats 2 en de vondsten niet verder te analyseren.

Omdat het om nederzettingmateriaal gaat dat in relatie staat tot vindplaats 2 wordt voorgesteld het materiaal wel te selecteren voor deponering.

3.3.5 Vuursteen

Er is een enkel fragment vuursteen aangetroffen in proefsleuf 1 in laag S2001. Het betreft een brok dat mogelijk restproduct is van vuursteenbewerking. Voorgesteld wordt de vondst wel te vermelden in de eindrapportage maar deze niet verder te waarderen/analyseren daar verwacht wordt dat dit geen verdere informatie oplevert over de aanwezige vindplaatsen binnen het plangebied. Voor de vondst wordt wel deponering voorgesteld.

3.3.6 Botanische monsters

Tijdens het onderzoek zijn in proefsleuf 2 twee paalkuilen van vindplaats 2 bemonsterd (V22 uit P2S36 en V23 uit P2S3).

In het kader van de waardering van deze vindplaats wordt voorgesteld beide monsters te laten waarderen op macroresten en pollen. Een dergelijke waardering kan uitsluitend bieden over de conserveringsgraad van macro-botanische resten en pollenresten. Deze informatie is van belang voor het bepalen van een bemonsteringstrategie bij eventueel vervolgonderzoek. Bij een dergelijk vervolgonderzoek kunnen macrobotanische resten en pollen meer informatie opleveren over de bestaansconomie en voedselgewoonten van de bewoners van de vindplaats, over het landschap in de ruimere omgeving van de vindplaats en de relatie tussen de bewoners en dit natuurlijke landschap.

Of het noodzakelijk is deze twee monsters ook daadwerkelijk te analyseren hangt van twee factoren af. Ten eerste hangt dit af van het feit of uit de waardering blijkt dat de monsters genoeg resten bevatten en analysewaardig zijn vanuit archeobotanisch oogpunt. Daarnaast hangt dit af van de vraag in hoeverre de monsters vanuit archeologisch perspectief analysewaardig zijn: dat wil zeggen in hoeverre levert de botanische analyse informatie op die geschikt is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Verwacht wordt dat dit laatste aspect, indien over wordt gegaan tot een vervolgonderzoek, op een later moment bepaald dient te worden. Indien de gehele vindplaats ex situ behouden wordt kan na afronding van het veldwerk een betere afweging gemaakt worden in hoe verre deze monsters ook vanuit archeologisch perspectief analysewaardig zijn. In het geval van ex situ behoud van vindplaats 2 voldoet de informatie verkregen uit de waardering voor nu en kan op basis van die informatie een bemonsteringstrategie voor het vervolgonderzoek bepaald worden. Indien niet wordt overgegaan tot vervolgonderzoek zal na afronding van de archeobotanische waardering een analysevoorstel worden opgesteld met de beschikbare informatie.

3.3.7 Overzicht

Op basis van de hierboven geadviseerde uitwerkingsvoorstellen wordt voor in totaal 277 vondsten selectie voor uitwerking geadviseerd (tabel 4). Voor al deze vondsten wordt ook deponering voorgesteld. In het geval van de zeven metaalvondsten betekent dit dat deze voor deponering geconserveerd dienen te worden.

Voor 59 vondsten wordt vanwege de beperkte informatiewinst of ontbrekende relatie tot de vindplaatsen geen verdere uitwerking voorgesteld (tabel 4). Voor twee van deze vondsten (metaal) wordt ook geen deponering voorgesteld. Voor de overige 57 vondsten wordt vanwege hun relatie tot vindplaats 2 wel deponering voorgesteld.

Zoals hierboven voorgesteld wordt voor de twee botanische monsters op dit moment alleen waardering op macrobotanische resten en pollen geadviseerd.

Tabel 4. Overzicht van de aantallen vondsten waar (de)selectie voor uitwerking, conservering en deponering wordt geadviseerd.

Materiaalcategorie	Selectie voor uitwerking	Deselectie voor uitwerking	Selectie voor conservering	Selectie voor deponering	Deselectie voor deponering
Aardewerk	173	0	n.v.t.	173	0
Tegel	2	0	n.v.t.	2	0
Metaal	7	2	7	7	2
Dierlijk bot	95	0	n.v.t.	95	0
Natuursteen	0	56	n.v.t.	56	0
Vuursteen	0	1	n.v.t.	1	0
Totaal	277	59	7	334	2

Monsters	Selectie voor waardering	Deselectie voor waardering	(de)selectie voor analyse	(de)selectie voor conservering	(de)selectie voor deponering
Botanische monsters	2	0	Afhankelijk waardering en eventueel vervolgonderzoek	Afhankelijk waardering en eventueel vervolgonderzoek	Afhankelijk waardering en eventueel vervolgonderzoek

4 Conclusie

4.1 Inleiding

Het veldwerk heeft aangetoond dat binnen het plangebied archeologische resten aanwezig zijn. Het karterende onderzoek heeft daarbij informatie opgeleverd over de ruimtelijke spreiding hiervan. Hierbij dient in acht genomen te worden dat als gevolg van de ligging en spreiding van de proefsleuven in het oostelijk deel van het plangebied geen duidelijk beeld verkregen is van het centrale deel van de oostelijke helft van het plangebied, ter hoogte van de bebouwing en de oprit tot het erf.

4.2 Voorlopig selectieadvies

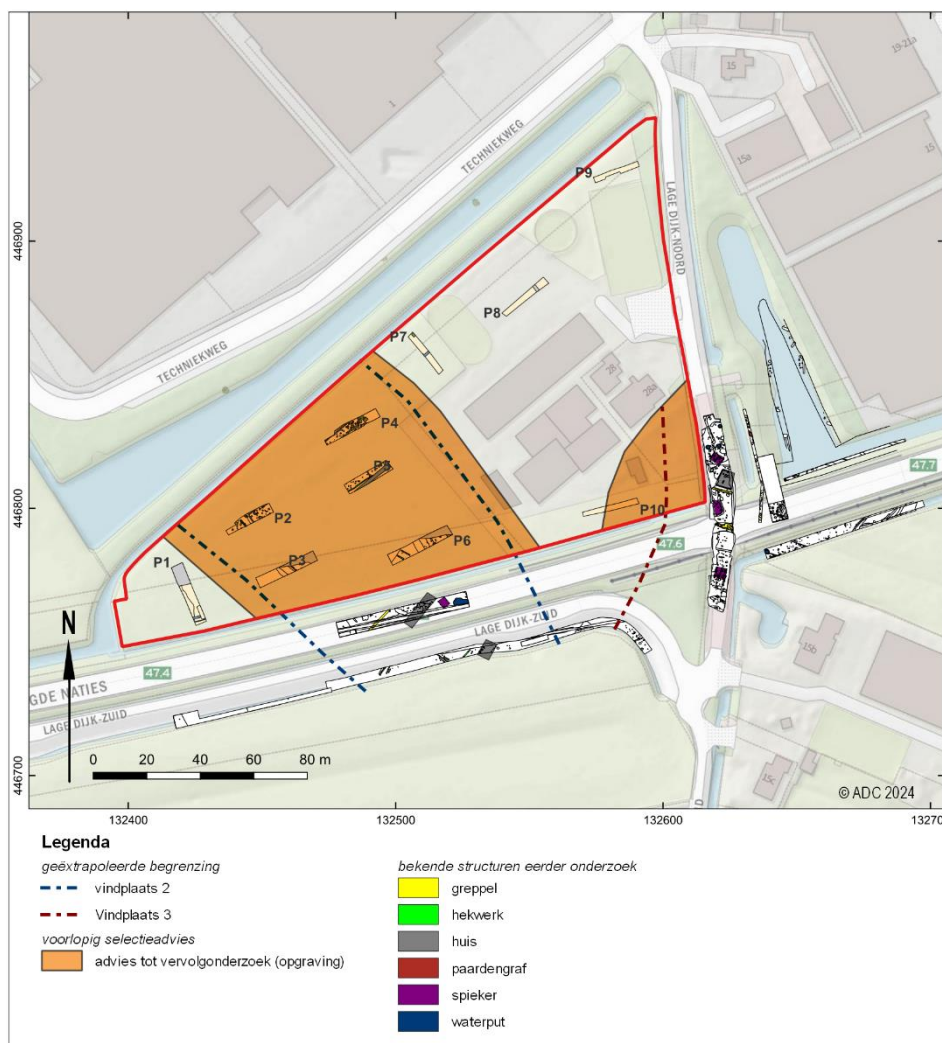
Hieronder wordt op basis van de verkregen informatie een voorlopig selectieadvies gegeven. Het definitieve selectieadvies, dat op basis van de verdere uitwerking van de resultaten wordt opgesteld, vormt onderdeel van het eindrapport. Beide betreffen adviezen die ter beoordeling aan het bevoegd gezag, zijnde de (deskundige van de) gemeente IJsselstein moeten worden voorgelegd. Op basis van het advies maakt de gemeente een selectiebesluit omtrent de noodzaak tot vervolgonderzoek of vrijgave van (delen van) het plangebied. Zie paragraaf 4.5 hieronder voor de reactie van het bevoegd gezag op de hieronder opgestelde voorlopige selectieadviezen.

Op basis van de verkregen informatie kan voor twee vindplaatsen op basis van de fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten reeds gesteld worden dat deze behoudenswaardig zijn.

Vindplaats 2 betreft de archeologische resten die in het westelijk deel van het plangebied zijn aangetroffen op het tweede vlak. Gezien de sporen- en vondstendichtheid, de gaafheid van de gecoupeerde sporen, en de relatie tot de nabijgelegen vindplaats aan de zuidelijke zijde van het plangebied wordt vindplaats 2 in het voorlopige advies als behoudenswaardig aangemerkt. Deze reesten zijn een duidelijke indicatie van de aanwezigheid van een vindplaats gerelateerd aan de bewoning van het plangebied in de prehistorie. Afgaande op de voorlopige datering van het vondstmateriaal gaat het mogelijk om een oudere bewoningsfase van de vindplaats die direct ten zuiden van het plangebied is aangetroffen. Op basis van de spreiding van de sporen kan de begrenzing van de vindplaats redelijk goed geëxtrapoleerd worden. Alleen de zuidelijke helft van de oostelijke grens is met minder zekerheid vast te stellen. De kans blijft dan ook bestaan dat de vindplaats verder doorloopt. Vanwege het feit dat het om een geëxtrapoleerde begrenzing gaat en de precieze ligging van de begrenzing van de vindplaats niet bekend is, is bij de vaststelling van de zone voor vervolgonderzoek enige marge aangehouden (afb. 17). Voor dit deel van het plangebied wordt, de diepteligging van dit sporenniveau in acht nemend, vervolgonderzoek geadviseerd indien behoud in situ niet mogelijk is en er verstoord wordt tot een diepte groter dan ca. 60 cm.

Vindplaats 3 betreft de archeologische resten die in het zuidoostelijke deel van het plangebied zijn aangetroffen. Deze resten bestaan uit vondstmateriaal. Dit vondstmateriaal en de (ruimtelijke) relatie hiervan tot de sporen direct ten oosten van het plangebied tonen dat de rand van deze vindplaats zich zeer waarschijnlijk nog net binnen het plangebied kan bevinden. Op basis van de aard en conservering van de vindplaats direct ten oosten van het plangebied is de kans groot dat deze resten behoudenswaardig zijn. Om deze reden wordt voor dit deel van het plangebied vervolgonderzoek geadviseerd indien de bodem hier verstoord wordt tot een diepte groter dan 60 cm. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de precieze ligging en verloop van de begrenzing van de vindplaats zelf (i.e. de nederzetting) op dit moment niet precies vastgesteld kan worden. Op basis van proefsleuf 10 en de bekende archeologische sporen direct ten oosten en zuiden van het plangebied kan alleen een deel van de westelijke begrenzing van deze vindplaats geëxtrapoleerd worden. De noordelijke begrenzing van de vindplaats kan op basis van de huidige gegevens niet met zekerheid vastgesteld worden. Om deze reden is een marge aangehouden en wordt voor nu alleen uitgegaan van de zuidoostelijke hoek van het plangebied (afb. 17). Het kan zijn dat bij vervolgonderzoek blijkt dat de vindplaats verder doorloopt dan nu kan worden vastgesteld, bijvoorbeeld in noordelijke richting. In dat geval kan dat leiden tot een uitbreiding van de verder te onderzoeken zone.

Voor vindplaats 1 – de sporen van landschappelijk gebruik van het plangebied vanaf vermoedelijk de Middeleeuwen tot in de Nieuwe Tijd – is geen voorlopig oordeel over de behoudenswaardigheid opgesteld. Hiervoor is verdere uitwerking, voornamelijk wat betreft de datering en de inhoudelijke kwaliteiten van de vindplaats, nodig.

Afb. 17. Voorlopig selectieadvies: zones waar vervolgonderzoek wordt geadviseerd.

4.3 Voorlopige beantwoording van de onderzoeksvragen

De vraagstelling en onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld, worden hieronder voorlopig beantwoord op basis van de resultaten van het veldwerk.

4.3.1 Vraagstelling

Zijn er één of meerdere vindplaatsen in het plangebied aanwezig en kunnen deze gerelateerd worden aan de reeds bekende vindplaatsen, en hoe moeten de vindplaatsen begrensd en gewaardeerd worden?

Ja er zijn drie vindplaatsen aangetroffen.

Twee van deze vindplaatsen (vindplaats 2 en 3) zijn gerelateerd aan vindplaatsen direct buiten het plangebied. Op basis van de sporendichtheid kan vindplaats 2 goed begrensd worden aan de westzijde. Ook aan de oostzijde kan deze relatief goed begrensd worden (met enkele kanttekeningen). Vindplaats 3 ligt in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. De precieze begrenzing is op dit moment lastig vast te stellen. Op basis van de afwezigheid van sporen in proefsleuf 10 en bekende sporenspreiding bij het onderzoek direct ten oosten van het plangebied ligt de grens ten oosten van proefsleuf 10 en nog net binnen het plangebied.

Vindplaats 1 beslaat het gehele plangebied. Vermoedelijk loopt deze ook door buiten het plangebied.

4.3.2 Onderzoeksvragen

1) *Wat is de geogenese van het landschap binnen het onderzoeksgebied? Wijkt deze af van de resultaten van het eerder uitgevoerde onderzoek?*

Het voorlopige beeld van het plangebied is dat het grootste deel van het plangebied – zoals verwacht – op een kronkelwaard van de stroomgordel van Over-Oudland ligt die is afgedekt door een pakket komafzettingen. Binnen deze kronkelwaard zijn meerdere kronkelwaardruggen en -geulen te herkennen. Dit reliëf zal echter ten tijde van de bewoning al nauwelijks meer aanwezig zijn geweest aangezien de vegetatiehorizont/cultuurlaag dit reliëf niet volgt en de sporen zowel op de ruggen als in/boven de geulen aanwezig zijn.

2) *Wat is de bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied?*

De waargenomen bodemopbouw in de proefsleuven past in grote lijnen binnen de opbouw zoals beschreven in het rapport van het booronderzoek. De top bestaat uit een 30 tot 70 cm dikke geroerde en deels opgebrachte bovenlaag met plaatselijk wat diepere verstoringen. De natuurlijke afzettingen hieronder bestaan aan de basis vrijwel overal uit zwak tot matig siltig beddingzand. De hoogte van de top van het zand verschilt sterk binnen het plangebied. In meerdere proefsleuven, zoals proefsleuf 2 en 5 was aan de ene kant van sleuf het beddingzand al zichtbaar in vlak 2 en dook dit aan de andere kant tot meer dan 1,5 meter onder het vlak. Boven het beddingzand is een pakket oeverafzettingen aanwezig met een aflopend profiel en aan de top daarvan een donkere, goed ontwikkelde vegetatiehorizont/cultuurlaag. In het zuidwestelijke deel van het plangebied is een wat afwijkende opbouw te zien (afb. 4). In proefsleuf 6 zijn drie vegetatiehorizonten die gevormd zijn in een dikker pakket komklei met ook enkele dunne lagen oever-/crevasseafzettingen. Op grotere diepte is hier ook beddingzand aanwezig. In proefsleuf 1, in het uiterste westen van het terrein is slechts 1 vegetatiehorizont herkenbaar die deels is geërodeerd door zandige crevasseafzettingen.

3) *Zijn er in het plangebied archeologische waarden aanwezig? Zo ja, waaruit bestaan deze (beschrijving per vindplaats) en vormen de archeologische resten behoudenswaardige vindplaatsen?*

Ja. Binnen het plangebied zijn zowel op vlak 1 en vlak 2 archeologische waarden aangetroffen. Er is een onderscheid gemaakt tussen drie vindplaatsen.

Vindplaats 1 bestaat uit resten van landschappelijk gebruik (greppels en kuilen) en worden op basis van het vondstmateriaal voorlopig gedateerd in de periode Middeleeuwen tot en met Nieuwe Tijd. Deze vindplaats beslaat het gehele eerste vlak binnen het plangebied.

Vindplaats 2 bestaat uit resten van bewoning in de prehistorie en ligt in het westelijke deel van het plangebied op vlak 2. De sporen bestaan voornamelijk uit (paal)kuilen en staken. Verwacht wordt dat verschillende plattegronden en/of woonerven zijn aangesneden. Op basis van de voorlopige datering van het aardewerk wordt deze vindplaats in de periode Bronstijd-IJzertijd gedateerd. Mogelijk gaat het om een oudere fase van de vindplaats die zich direct ten zuiden van het plangebied bevindt. Deze resten zijn gezien de spoor- en vondstdichtheid, conservering en gaafheid en relatie tot de vindplaats direct ten zuiden van het plangebied in het voorlopige advies als behoudenswaardig bestempeld.

Vindplaats 3 bestaat uit resten van menselijke activiteiten in de Romeinse tijd die zijn aangetroffen in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. Vermoedelijk zijn deze gerelateerd aan de Romeinse vindplaats die direct ten oosten van het plangebied ligt. Omdat niet uitgesloten kan worden dat archeologische sporen van deze vindplaats zich nog binnen het plangebied bevinden en vanwege de mogelijke kenniswinst wordt deze vindplaats in het voorlopige advies als behoudenswaardig aangemerkt.

4) *Indien er geen behoudenswaardige vindplaatsen zijn aangetroffen, wat is daarvan mogelijk de oorzaak of wat zijn de oorzaken?*

In het meest westelijke deel van het plangebied (ter hoogte van proefsleuf 1) en de oostelijke rand van het plangebied (ter hoogte van sleuven 7-9), zijn geen indicaties voor archeologische resten of de aanwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen. Dit is niet het gevolg van

beperkingen in de archeologische waarnemingsmogelijkheden of verstoringen van de bodem en archeologisch archief. De afwezigheid wijst dan ook op de afwezigheid van menselijke activiteiten in deze delen waarvoor de reden voor nu onbekend is. Mogelijk zijn hier landschappelijke verklaringen voor te vinden.

Bij het aantreffen van een of meerdere vindplaatsen zijn de volgende onderzoeksvragen van toepassing, die per vindplaats beantwoord moeten worden.

5) *Wat is de diepteligging, horizontale spreiding en begrenzing van de sporen en vondsten?*

Vindplaats 1: deze heeft een diepteligging van ca. 0.8-1.0 m -mv op een hoogte van 0.7-1.0 m NAP. De vindplaats beslaat het gehele plangebied.

Vindplaats 2: deze vindplaats heeft een diepteligging vanaf ca. 1.0 m -mv op een hoogte tussen de 0.4 en 0.5 m NAP. De vindplaats beslaat een groot deel van de westelijke helft van het plangebied. In proefsleuf 3 is een duidelijke grens van de vindplaats aangetroffen. Op basis van sporenspreiding is de begrenzing aan de oostzijde geëxtrapoleerd (zie afb. 11).

Vindplaats 3: Resten van deze vindplaats zijn aangetroffen in proefsleuf 10. Deze komen voor vanaf een diepte vanaf ca. 1.0 m -mv op een diepte van ca. 0.6 m NAP. De begrenzing van de vindplaats kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Verwacht wordt dat sporen behorend tot de vindplaats mogelijk nog net binnen de zuidoostelijke hoek van het plangebied aanwezig zijn.

6) *Wat zijn de aard, datering, karakter en kwaliteit van de aangetroffen sporen archeologische resten?*

Vindplaats 1: Op basis van de aangetroffen sporen wordt verondersteld dat het hier gaat om sporen van landschappelijk gebruik als weide- of akkerlanden. Deze worden voorlopig gedateerd in de Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. Op basis van de gaafheid en conservering is de kwaliteit middenhoog tot goed te noemen.

Vindplaats 2: De sporen wijzen op resten van bewoning, bestaande uit woonerven met mogelijk verschillende soorten structuren (huizen, spiekers, bijgebouwen). Afgaande op de voorlopige datering van het aardewerk wordt de vindplaats in de Bronstijd met mogelijk uitloop in de IJzertijd gedateerd. De kwaliteit van de sporen is op basis van de coupes en sporendichtheid middenhoog tot goed te noemen.

Vindplaats 3: De resten bestaan uit aardewerk dat vermoedelijk als afval van de nabijgelegen vindplaats hier terecht is gekomen (zwerfvuil/bemestingsvondsten). Op basis van eerder onderzoek kan worden vastgesteld dat de vindplaats zelf sporen van bewoning betreft (huizen, spiekers) en dateert in de Romeinse tijd.

7) *Betreft het aangetroffen complex één grote vindplaats, al dan niet langdurig bewoond? Zo ja is op basis van de resultaten al een fasering te herkennen? Zo nee, is er sprake van meerdere vindplaatsen? Hoe onderscheiden deze zich van elkaar?*

Nee het aangetroffen complex is geen enkele grote vindplaats die langdurig bewoond is. Er sprake van verschillende vindplaatsen die verschillende delen van het plangebied beslaan. Voorlopig lijkt er nog geen sprake te zijn dat deze elkaar direct opvolgen. Wel is er bij vindplaats 2 mogelijk sprake van een interne fasering tussen een vroegere Bronstijd-fase die nu is aangesneden en een latere Vroege IJzertijd-fase direct ten zuiden van het plangebied.

8) *Zijn er sporen uit de bronstijd aanwezig? Zo ja, beschrijf deze sporen*

Ja, afgaande op de datering van het aardewerk uit de vegetatielaag dateert vindplaats 2 waarschijnlijk in de Bronstijd. Deze zijn hierboven reeds besproken (zie vraag 3, 5 en 6).

9) *Zijn er sporen uit de bronstijd aanwezig?*

Zie vraag 8.

10) *Zijn de aangetroffen resten te koppelen aan de reeds bekende vindplaats(en) of is hier sprake van nieuwe vindplaatsen of andere bewoningsfasen?*

Ja, vindplaatsen 2 en 3 zijn te koppelen aan bekende vindplaatsen direct ten zuiden en oosten van het plangebied.

11) *Komen de aangetroffen resten overeen met de archeologische verwachting?*

Ja aangetroffen resten komen grotendeels overeen met de archeologische verwachting. Verrassing is wel de mogelijke vroegere datering van vindplaats 2.

12) Wat is de relatie met de bekende vindplaatsen uit de (directe) omgeving van het onderzoeksgebied?

Vindplaats 2 en 3 zijn vermoedelijk ruimtelijk gerelateerd aan twee vindplaatsen direct buiten het plangebied. Vindplaats 2 is hierbij een voortzetting van de nederzettingssporen en de resten van vindplaats 3 kunnen geïnterpreteerd worden als 'off-site' materiaal verbonden aan de nederzetting.

13) Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen vindplaats?

Vindplaats 1: de fysieke kwaliteit van deze vindplaats kan op basis van de coupes en vondstendichtheid als middenhoog tot goed bestempeld worden. De inhoudelijke kwaliteit van de resten worden op basis van de lage vondstendichtheid en aard van de sporen in het voorlopige advies als laag tot middenhoog bestempeld.

Vindplaats 2: de fysieke kwaliteit van deze vindplaats is in horizontale en verticale zin goed te noemen. De vondstendichtheid onderschrijft de fysieke kwaliteit. Deze wordt in het voorlopige advies dan ook als middenhoog tot goed omschreven.

Vindplaats 3: Deze archeologische resten bestaan voorlopig alleen uit vondstmateriaal. Op basis van de eerste scan lijkt de conservering middenhoog tot goed.

14) Wat is de conserveringstoestand per vondstcategorie?

Deze vraag wordt als onderdeel van de uitwerking beantwoord. Op basis van de eerste scans blijkt dat het metaal slecht bewaard is.

15) Wat is de conserveringsgraad voor het gehele vindplaatscomplex (indien meerdere vindplaatsen onderscheiden worden dan dit per vindplaatsen beschrijven)

Op basis van de eerste indrukken kan deze voor vindplaatsen 2 en 3 als goed worden omschreven. Voor vindplaats 2 is deze middenhoog.

16) Zijn er uitspraken te doen over de conserveringstoestand in 2024 ten opzichte van de conserveringstoestand in ca. 2000?

Nee, hier zijn op dit moment geen uitspraken over te doen. Wellicht dat sommige van de recente verstoringen op basis van topografisch kaartmateriaal in deze periode gedateerd kunnen worden en dat dan meer uitspraken gedaan kunnen worden.

17) Is de vindplaats behoudenswaardig en indien er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig zijn: welke maatregelen kunnen genomen worden om behoud in situ mogelijk te maken? Indien (mede op basis van voorgenomen ingrepen en plannen) delen behouden kunnen blijven, graag aangeven in hoeverre behoud zinnig en realistisch is. Gedacht kan worden dat behoud van kleine "postzegels" mogelijk is, maar bedreigd zijn door degradatie als gevolg van verdroging door afdekking etc.

Voor twee van de drie vindplaatsen kan op basis van het veldwerk en bekende archeologische waarden direct buiten het plangebied reeds worden vastgesteld dat deze behoudenswaardig zijn en archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk. Voor vindplaats 1 is verdere analyse nodig.

Op dit moment zijn de precieze bouwplannen en verstoringsdiepten niet bekend. Duidelijk is wel dat wanneer voor behoud in situ wordt gekozen de verstoringsdiepte boven de ca. 0.6 m -mv dient te blijven. Hierbij wordt een buffer van 40 cm in acht genomen boven het tweede archeologische niveau waarop de behoudenswaardige resten aanwezig zijn. De vraag is of dit de voorkeur heeft aangezien er ook nog het risico op verblauwing bestaat onder deze veiligheidsmarge waarvan als gevolg de archeologische sporen volledig onherkenbaar kunnen worden.

18) Is de verwachting dat zich buiten de grenzen van het onderzoeksgebied nog resten van de vindplaats in de bodem aanwezig zijn en wat is de verwachting van de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?

Ja, op basis van de spreiding van de archeologische resten is de verwachting dat vindplaats 1 doorloopt buiten het plangebied. Verwacht kan worden dat waar de directe omgeving onbebouwd is gebleven en dat nooit is geweest in het verleden de resten vergelijkbare fysieke en inhoudelijke kwaliteiten hebben. Daar waar het bebouwd is of in subrecente perioden bebouwd is geweest, is er een grote kans dat de vindplaats verstoord is. Ook vindplaats 2 en 3 zijn gerelateerd aan vindplaatsen direct buiten het plangebied en lopen dus door. Beide vindplaatsen zijn gedeeltelijk ex situ behouden tijdens eerder onderzoek. Vindplaats 2 loopt vermoedelijk aan noordelijke zijde van het plangebied door. Aan de noordelijke zijde is namelijk geen duidelijke begrenzing aangetroffen. Het is mogelijk dat resten van de vindplaats nog aanwezig zijn in de zone tussen het plangebied en de bebouwing behorend tot het bedrijventerrein naar het noorden. Ter hoogte van de bebouwing van het bedrijventerrein, indien de vindplaats tot daar doorloopt, kan verwacht worden dat de sporen, (gedeeltelijk) verstoord zijn door de bebouwing.

4.4 Begroting

Op van de in dit document opgestelde uitwerkingsvoorstellen is een begroting opgesteld voor het specialistische onderzoek. Deze begroting is afhankelijk van de goedkeuring en eventuele feedback van het bevoegd gezag. Eventuele verzoeken tot meer of minder specialistische uitwerking zal van invloed zijn op de begroting. De begroting wordt als bijlage bij het rapport alleen toegestuurd aan de opdrachtgever en wordt niet gedeeld met derden.

4.5 Beoordeling selectieadvies⁶

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek heeft de gemeente IJsselstein een formeel besluit genomen. Namens de gemeente IJsselstein heeft diens adviseur, de Omgevingsdienst regio Utrecht, het rapport beoordeeld. Het gegeven selectieadvies voor vindplaats 2 en 3 kan worden overgenomen.

Voor vindplaats 1 met de sporen van landinrichting en landgebruik is nog geen selectieadvies opgesteld door de uitvoerder van het archeologische onderzoek. Op basis van ervaringen in de regio met dit type archeologische resten wordt geadviseerd deze vindplaats mee te nemen in het onderzoek van vindplaatsen 2 en 3. Als dan alsnog blijkt dat vindplaats 1 behoudenswaardig is, moet op een later tijdstip alsnog een selectiebesluit genomen worden.

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek is bij ingrepen dieper dan 60 cm onder huidig maaiveld verder archeologisch onderzoek noodzakelijk bij vindplaats 2, een nederzetting uit waarschijnlijk de late bronstijd/ijzertijd, en vindplaats 3, een nederzetting uit de Romeinse tijd. Dit onderzoek dient te bestaan uit een opgraving om de aanwezige archeologische resten te documenteren en te bergen.

Niet uitgesloten is dat de vindplaatsen door kunnen lopen onder de huidige bebouwing. Dit geldt met name voor vindplaats 3. Ter hoogte van de huidige bebouwing dient daarom aanvullend onderzoek in de vorm van een begeleiding van ondergrondse sloopwerkzaamheden van de bestaande inrichting plaats te vinden, als onderdeel van de uit te voeren opgraving.

⁶ Hellinga 2024.

Literatuur en bronnen

Hellinga, H., 2024: ROM ADVIES ARCHEOLOGIE kenmerk Z-2024-116873/D2024-00138085, Utrecht.

Hemert, J. van, 2024: *Programma van Eisen IJsselstein Lage Dijk-Noord* 28. Beesd.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart
- Afb. 2. De bodemopbouw in werkput 5 met de goed ontwikkelde vegetatiehorizont/cultuurlaag met dicht daaronder het beddingzand
- Afb. 3. De bodemopbouw in werkput 10 met de twee vegetatiehorizonten in de komafzettingen boven de oeverafzettingen van de stroomgordel van Over-Oudland.
- Afb. 4. De bodemopbouw in werkput 6 met drie vegetatiehorizonten die gevormd zijn in een dikker pakket komlei met ook enkele dunne lagen oever-/crevasseafzettingen
- Afb. 5. Allesporenkaart naar spoorraad van vlak 1.
- Afb. 6. Profiel van greppel S2 in proefsleuf 2.
- Afb. 7. Profiel van greppel S2 in proefsleuf 7.
- Afb. 8. Coupe van kuil S1 in proefsleuf 2 in het putwandprofiel.
- Afb. 9. Impressie van de sporendichtheid op vlak 2 in proefsleuf 4
- Afb. 10. Allesporenkaart naar spoorraad van vlak 2 in het westelijke deel van het plangebied.
- Afb. 11. Koppeling van de sporen in het westelijk deel van het plangebied met de sporen en structuren aangetroffen tijdens eerder onderzoek.
- Afb. 12. Impressie van enkele gecoupeerde paalkuilen, kuilen en staken.
- Afb. 13. Ligging proefsleuf 10 ten opzichte van de sporen en structuren uit de Romeinse tijd direct ten oosten van het huidige plangebied.
- Afb. 14. allesporenkaart naar spoorraad van vlak 2 in het noordoostelijk deel van het plangebied.

Lijst van tabellen

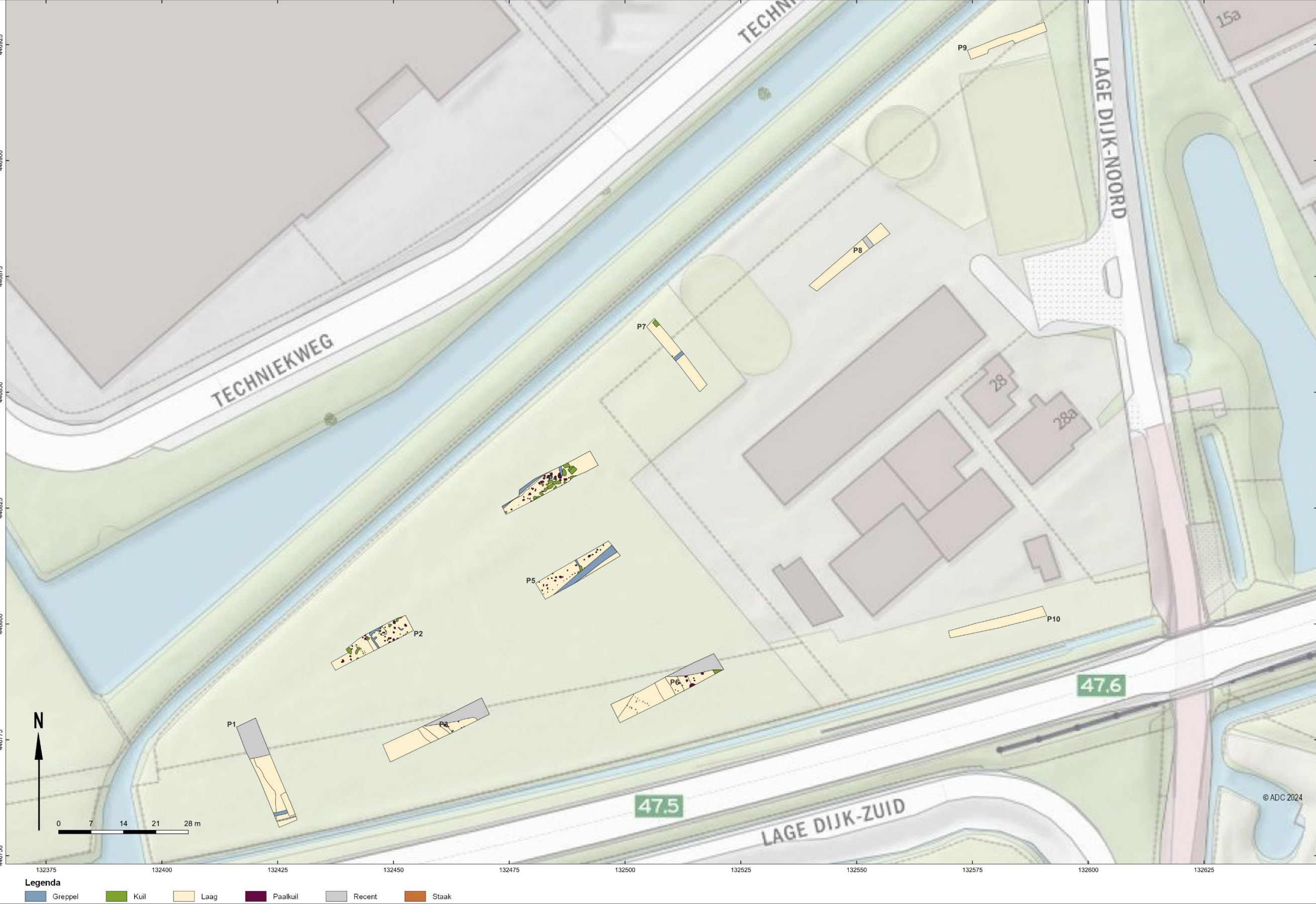
- Tabel 1. Overzicht van de aantallen antropogene sporen op vlak 1.
- Tabel 2. Overzicht van het aantal antropogene sporen op vlak 2 in proefsleuven 2-6
- Tabel 3. Overzicht van het vondstmateriaal

Bijlagen

Bijlage 1 ASK vlak 2

Bijlage 2 Sporenlijst

opgr_id	putnr	vlaknr ⁷	spoornr	vullingnr	aardspoor	vorm_vlak	tint	hoofdkleur	neventint	nevenkleur	textuur	gevekt	inluisfel	org_stof
IJSN2-24	1	1	1	1	REC	LIN	LICHT	GR		BL	KZ1	0		
IJSN2-24	1	1	2	1	GR	LIN	XXX	BR		GR	KS2	0		
IJSN2-24	1	1	3	1	GR	LIN	XXX	BR		GR	KS3	0	FE	
IJSN2-24	1	1	999	3	REC	VRK						0		
IJSN2-24	1	2	1	1	REC	LIN	LICHT	GR		BL	KZ1	0		
IJSN2-24	1	2	2	2	GR	LIN		GR	LICHT	BR	KS2			
IJSN2-24	1	2	999	2	REC	RHK								
IJSN2-24	1	2	2002	1	LG	VLK	LICHT	BR	LICHT	GR	KS2	0	SC	
IJSN2-24	1	2	7001	1	LG	VLK	LICHT	GR			KZ3			
IJSN2-24	1	102	1000	1	BV			GR			KS3			
IJSN2-24	1	102	2001	1	LG		LICHT	BR	LICHT	GR	KS2			
IJSN2-24	1	102	2002	2	LG		LICHT	BR	LICHT	GR	KS2		SC	
IJSN2-24	1	102	2003	2	LG		LICHT	GR	LICHT	BR	KS2		SC	
IJSN2-24	1	102	5001	2	LG			GR	LICHT	GR	KZ2		FE	
IJSN2-24	1	102	6001	2	LG			GR	LICHT	GR	KZ2		FE	
IJSN2-24	1	102	7001	1	LG		LICHT	GR			KZ3			
IJSN2-24	2	1	1	1	KL	RND	DONKER	BR		XXX	KZ1	0		
IJSN2-24	2	1	999	1	REC	LIN	DONKER	BR		GR	KZ2	1	BS	
IJSN2-24	2	2	2	1	PK	LIN	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	2	2	3	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	2	2	4	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	2	2	5	1	KL	RND	XXX	GR		XXX	KS3	0	FE	
IJSN2-24	2	2	6	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS3	0	HK	
IJSN2-24	2	2	7	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS3	0	HK	
IJSN2-24	2	2	8	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS3	0	FE	
IJSN2-24	2	2	9	1	KL	RND	XXX	GR		XXX	KS3	0	HK	
IJSN2-24	2	2	10	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS3	0	FE	
IJSN2-24	2	2	11	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	ZK	0		
IJSN2-24	2	2	12	1	PK	RND	LICHT	GR		XXX	ZK	0	HK	
IJSN2-24	2	2	13	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	14	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	15	1	KL	OVL	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	16	1	GR	LIN	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	16	2	GR	LIN								
IJSN2-24	2	2	17	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	18	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	19	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	20	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	21	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	22	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	23	1	PK	RND	XXX	GR		BE	GZ1	0	AS	
IJSN2-24	2	2	24	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	25	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	26	1	LG	ONR	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	27	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	28	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	28	2	PK	RND								
IJSN2-24	2	2	29	1	PK	RHK	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	30	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	31	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	

⁷ Vlakken 101, 102, 103 en 104 betreffen putwandprofielen, waarbij deze voor een profiel aan de noord (101), oost (102) zuid (103) en west (104) staan.

opgr_id	putnr	vlaknr ⁷	spoornr	vullingnr	aardspoor	vorm_vlak	tint	hoofdkleur	neventint	nevenkleur	textuur	gevekt	inluisel	org_stof
IJSN2-24	2	2	32	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	33	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	34	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	35	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	36	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	37	1	KL	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	38	1	PK	OVL	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	39	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	40	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS4	0	FE	
IJSN2-24	2	2	40	2	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	41	1	KL	LIN	MIDDEN	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	42	1	KL	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	43	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	44	1	GR	LIN	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	45	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	46	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	2	2	47	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	2	2	48	1	PK	RND		GR			KZ1			
IJSN2-24	2	2	7000	1	LG	LIN		GL		GR	ZS2			
IJSN2-24	2	103	1	2	KL			BR			KZ3			
IJSN2-24	2	103	49	1	PK	RND		GR			KZ1		HK	
IJSN2-24	2	103	1000	1	BV			GR	DONKE R	BR	KZ1		BS	
IJSN2-24	2	103	1001	1	LG			BR		GR	KS2			
IJSN2-24	2	103	2000	2	LG			GR		BR	KS3			
IJSN2-24	2	103	2001	1	LG			GR		BR	KS2			
IJSN2-24	2	103	4000	1	LG		DONKER	GR			KS2			H1
IJSN2-24	2	103	5000	1	LG			GR	LICHT	BR	KS3			
IJSN2-24	2	103	6000	1	LG			GR	LICHT	BR	KS3			
IJSN2-24	2	103	6001	1	LG			GR	LICHT	BR	KS4			
IJSN2-24	2	103	7000	1	LG			GR		GL	ZS2			
IJSN2-24	3	1	1	1	GR	LIN	XXX	BR		XXX	KS3	0	FE	
IJSN2-24	3	1	2	1	REC	LIN	XXX	BR		GL	ZS2	1	BS	
IJSN2-24	3	2	2	1	REC	VLK								
IJSN2-24	3	2	4	1	STK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	3	2	5	1	PK	RND								
IJSN2-24	3	2	6	1	STK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	HK	
IJSN2-24	3	2	7	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	3	2	8	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	3	2	8	2	PK	RND								
IJSN2-24	3	2	8	3	PK	RND								
IJSN2-24	3	2	9	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	3	2	10	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	3	2	5001	1	LG	VLK								
IJSN2-24	3	2	5002	1	LG	VLK								
IJSN2-24	3	2	5003	1	LG	VLK								
IJSN2-24	4	1	1	1	GR	LIN	XXX	BR		GR	KS2	0	BS	
IJSN2-24	4	1	2	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS3	0	AS	
IJSN2-24	4	1	3	1	KL	VRK	XXX	BR		XXX	KS3	0	BS	
IJSN2-24	4	1	999	1	REC	LIN		XXX			XXX	0		
IJSN2-24	4	1	4000	1	LG	VLK	DONKER	GR			KS4	0		
IJSN2-24	4	2	1	1	GR	LIN	XXX	BR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	3	2	KL	OVL	XXX	GR		XXX	ZS2	0	FE	
IJSN2-24	4	2	3	3	KL	OVL	DONKER	GR		XXX	ZS2	0	FE	
IJSN2-24	4	2	4	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	5	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	6	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	

opgr_id	putnr	vlaknr ⁷	spoornr	vullingnr	aardspoor	vorm_vlak	tint	hoofdkleur	neventint	nevenkleur	textuur	gevekt	inluisel	org_stof
IJSN2-24	4	2	7	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	8	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	9	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	10	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	4	2	11	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	12	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	13	1	KL	RND	LICHT	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	4	2	14	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	15	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	4	2	16	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	17	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	18	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	19	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	20	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	21	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	22	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	23	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	24	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	25	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	26	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	27	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	28	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	29	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	30	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	31	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	32	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	33	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	34	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	35	1	KL	OVL	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	4	2	36	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	37	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	38	1	KL	OVL	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	39	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	40	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	41	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	42	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	43	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	44	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	45	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	46	1	GR	RND	DONKER	GR		XXX	KZ2	0	HK	
IJSN2-24	4	2	47	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	ZK	0	HK	
IJSN2-24	4	2	48	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	49	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	50	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	51	1	PK	RND								
IJSN2-24	4	2	52	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	4	2	4000	1	LG	LIN								
IJSN2-24	4	2	7000	1	LG	VLK		GR			ZS2		FE	
IJSN2-24	5	1	1	1	GR	LIN	XXX	BR		GR	KS3	0	BS	
IJSN2-24	5	1	999	1	REC			XXX			XXX	0		
IJSN2-24	5	1	1001	1	LG	LIN	XXX	BR		GR	KS3	0	FE	
IJSN2-24	5	1	3000	1	LG	LIN	XXX	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	5	2	1	1	GR	LIN								
IJSN2-24	5	2	2	1	STK	RND	XXX	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	3	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	4	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	5	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS4	0	VKL	

opgr_id	putnr	vlaknr ⁷	spoornr	vullingnr	aardspoor	vorm_vlak	tint	hoofdkleur	neventint	nevenkleur	textuur	gevekt	inluisel	org_stof
IJSN2-24	5	2	6	1	PK	OVL	XXX	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	7	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	8	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	9	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	10	1	PK	OVL	DONKER	GR		XXX	KS4	0	ZO	
IJSN2-24	5	2	11	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	ZO	
IJSN2-24	5	2	12	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	13	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	14	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	15	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	16	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	17	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	ZO	
IJSN2-24	5	2	18	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	19	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	20	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	21	1	STK	RND	XXX	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	23	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	24	1	KL	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	25	1	GR	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	26	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	27	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	28	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	29	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	30	1	PK	RND	DONKER	GR			KS4			
IJSN2-24	5	2	31	1	PK	RND	DONKER	GR			KS4			
IJSN2-24	5	2	32	1	PK	RND	DONKER	GR			KS4			
IJSN2-24	5	2	32	2	PK	RND	DONKER	GR			KS4			
IJSN2-24	5	2	33	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	34	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	35	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	VKL	
IJSN2-24	5	2	36	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS4	0	HK	
IJSN2-24	5	2	37	1	PK	ONR	DONKER	GR			KS4			
IJSN2-24	5	2	4000	1	LG	VLK	DONKER	GR			KZ1			
IJSN2-24	6	1	1	1	GR	LIN	XXX	BR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	1	999	1	REC	LIN	DONKER	BR		XXX	KS2	0	BS	
IJSN2-24	6	1	1000	1	BV	LIN	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	6	1	5000	1	LG	LIN	LICHT	BR		BE	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	2	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	3	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	4	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	5	1	PK	RND	DONKER	GR			KS2			
IJSN2-24	6	2	6	1	PK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	6	2	PK	RND								
IJSN2-24	6	2	7	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	8	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	9	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	10	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	11	1	PK	RND	XXX	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	12	1	KL	LIN	XXX	GR		XXX	KS2	0	BOT	
IJSN2-24	6	2	13	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	14	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	15	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	16	1	STK	RND	DONKER	GR		XXX	KS2	0	HK	
IJSN2-24	6	2	17	1	LG	XXX	DONKER	GR		XXX	KS2	1	AS	
IJSN2-24	6	2	999	3	REC	LIN	DONKER	BR		GR	KS2	0	BS	
IJSN2-24	6	2	1000	1	LG	LIN	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	6	2	4000	1	LG	LIN	DONKER	GR		XXX	KS3	0	HK	

opgr_id	putnr	vlaknr ⁷	spoornr	vullingnr	aardspoor	vorm_vlak	tint	hoofdkleur	neventint	nevenkleur	textuur	gevekt	insluitsel	org_stof
IJSN2-24	6	2	5001	1	LG	XXX	LICHT	GR		XXX	KS2	0	FE	
IJSN2-24	6	2	5002	1	LG	LIN	LICHT	GR		XXX	KS4	0	FE	
IJSN2-24	6	2	5003	1	LG	LIN	XXX	GR		XXX	KZ1	0	FE	
IJSN2-24	7	1	1	1	KL	VRK	XXX	BR		XXX	KS3	0		
IJSN2-24	7	1	2	1	GR	LIN	XXX	BR		XXX	KS3	0		
IJSN2-24	7	1	999	1	REC	LIN	XXX	XXX			XXX	0		
IJSN2-24	7	2	1	1	KL	VRK								
IJSN2-24	7	2	2	1	GR	LIN								
IJSN2-24	7	2	3	1	PK	RND		GR			KS3			
IJSN2-24	8	1	1	1	GR	LIN	DONKER	GR		BR	KS2	0	ZO	
IJSN2-24	8	1	999	1	REC	LIN		GR		GL	XXX	1		
IJSN2-24	8	1	1001	1	LG	LIN						0		
IJSN2-24	8	1	5000	1	LG	VLK	LICHT	GR			KS2	0	FE	
IJSN2-24	8	2	999	1	REC	LIN		GR		GL	XXX			
IJSN2-24	9	1	999	1	REC	LIN	XXX	GL		XXX	KS4	1	ZO	
IJSN2-24	9	1	999	2	REC	LIN	XXX	GL		XXX	ZS2	0	ZO	
IJSN2-24	10	1	999	1	REC	LIN		BR			XXX	0		
IJSN2-24	10	1	2000	1	LG							0		
IJSN2-24	10	1	3000	1	LG							0		
IJSN2-24	10	1	3001	1	LG							0		
IJSN2-24	10	1	3002	1	LG							0		
IJSN2-24	10	1	4000	1	LG							0		
IJSN2-24	10	101	1	1	KL	XXX		BR			KS3			

Bijlage 3 Splitslijst

opgr_id	scancode	inhoud	somvanaantal	somvangewicht	putnr	vlaknr	spoonr	vullingnr	aardspoor
IJSN2-24	IJSN2-24V10.001	AW	1	2,9	2	1	1	1	KL
IJSN2-24	IJSN2-24V1.001	AW	6	18,4	6	1	1	1	GR
IJSN2-24	IJSN2-24V11.001	ODB	1	33,5	3	2	9	1	PK
IJSN2-24	IJSN2-24V20.001	SXX	2	8,7	2	2	5	1	KL
IJSN2-24	IJSN2-24V2.001	SXX	1	17,4	6	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V2.002	AW	15	84,3	6	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V27.001	MXX	1	3	4	2	1	1	GR
IJSN2-24	IJSN2-24V28.001	ODB	15	86,3	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V28.002	AW	6	23,3	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V28.003	SXX	1	5,1	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V29.001	AW	1	0,6	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V29.002	SXX	1	15,4	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V30.001	ODB	9	21,7	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V30.002	SXX	3	11,6	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V30.003	AW	3	41,3	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V3.001	MXX	1	4	6	1	1000	1	BV
IJSN2-24	IJSN2-24V31.001	AW	9	26,4	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V31.002	SXX	12	129,2	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V31.003	ODB	4	30,5	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V32.001	ODB	5	30,2	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V32.002	AW	7	40,9	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V32.003	SXX	2	10,9	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V33.001	ODB	1	18,8	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V34.001	ODB	15	90,7	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V34.002	SXX	7	45,7	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V34.003	AW	12	34	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V35.001	ODB	6	57,7	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V35.002	AW	3	3,7	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V35.003	SXX	1	3,3	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V36.001	SXX	2	192,8	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V36.002	ODB	3	30,4	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V37.001	ODB	8	21,3	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V37.002	AW	3	18,6	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V37.003	SXX	1	73,5	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V38.001	AW	1	3,2	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V39.001	AW	2	7,2	5	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V40.001	AW	1	19,5	10	1	3001	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V4.001	TEGEL	2	23	6	1	1000	1	BV
IJSN2-24	IJSN2-24V4.002	AW	15	83	6	1	1000	1	BV
IJSN2-24	IJSN2-24V41.001	AW	2	73,7	10	1	3001	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V42.001	AW	10	104,8	10	1	3001	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V46.001	AW	3	191,1	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V46.002	ODB	1	1,8	4	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V49.001	AW	1	8,6	7	2	2	1	GR
IJSN2-24	IJSN2-24V5.001	AW	4	26,2	6	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V5.002	SXX	1	12	6	2	4000	1	LG
IJSN2-24	IJSN2-24V9.001	AW	1	7,1	3	2	5	1	PK

Bijlage YYY Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.